

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Multikulturalismus a ženy cizinky žijící v České republice

Multiculturalism and foreign women living in the Czech Republic

Vedoucí práce: PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Autor: Natálie Malá

Praha 2024

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Multikulturalismus a ženy cizinky žijící v České Republice vypracovala samostatně, pod odborným vedením školitele PhDr. Monika Nová, Ph.D., pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu bibliografických odkazů. Zároveň souhlasím s případným použitím mé práce pro potřeby školy.

V Praze dne 3.8.2024

## **Poděkování**

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Monice Nové, Ph.D za podnětné rady a odbornou pomoc, kterou mi poskytovala při zpracování mé bakalářské práce, a za čas, který mi věnovala. V neposlední řadě také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace pro zdárné dopracování mé práce.

## **Anotace**

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku multikulturalismu, jazykové rozmanitosti a jejich řešení v kontextu České republiky. Jeden z důvodů k sepsání této práce je vzrůstající počet cizinců na území České republiky spolu s její proměnou z tranzitní země na zemi cílovou, což vede ke zvýšené potřebě tyto cizince integrovat do české společnosti.

Analyzuje vliv multikulturalismu na formování jazykových identit a kulturní integrace, s důrazem na roli jazyka v procesu adaptace a inkluzivity. Zvláštní pozornost je věnována situaci žen jako emigrantek, zkoumá se jejich specifické zkušenosti a výzvy při přizpůsobování se novému kulturnímu a jazykovému prostředí.

**Klíčová slova:** Etnické menšiny, Migrace, Multikulturalismus, Pohlaví, Pracovní trh, Vykořisťování, Ženy

## **Abstract**

The bachelor thesis focuses on the issues of multiculturalism, linguistic diversity and their solutions in the context of the Czech Republic. One of the reasons for writing this bachelor thesis is the increasing number of foreigners on the territory of the Czech Republic together with its transformation from a transit country to a destination country, which leads to an increased need to integrate these foreigners into Czech society.

It analyses the influence of multiculturalism on the formation of linguistic identities and cultural integration, with an emphasis on the role of language in the process of adaptation and inclusiveness. Special attention is paid to the situation of women as emigrants, examining their specific experiences and challenges in adapting to a new cultural and linguistic environment.

**Keywords:** Exploitation, Gender, Labour market, Migration, Multiculturalism, Ethnic minorities, Women.

## Obsah

ÚVOD .....	1
1. MULTIKULTURALISMUS .....	2
2. POHLAVÍ = KULTURA ? .....	6
3. JAZYK A MULTIKULTURALISMUS.....	14
4. ŽENY JAKO MIGRANTKY.....	19
5. SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE .....	23
6. ZNEUŽÍVÁNÍ PRACOVNÍCH PRÁV ŽEN MIGRANTEK NA PRACOVNÍM TRHU .....	36
7. EMPIRICKÁ ČÁST.....	42
8. DISKUZE.....	55
ZÁVĚR.....	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY .....	61
ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	63

## Seznam grafů

Graf č.1 Podíl cizinců na obyvatelstvu ve vybraných státech

Zdroj:<https://www.cizinci.cz/cizinci-v-cr-od-roku-1993-do-soucasnosti>

Graf č. 2 Nejčastější občanství cizinců

Zdroj: <https://www.cizinci.cz/cizinci-v-cr-od-roku-1993-do-soucasnosti>

Graf č. 3 Věková struktura cizinců v ČR

Zdroj:<https://www.cizinci.cz/cizinci-v-cr-od-roku-1993-do-soucasnosti>

Graf č. 4 Věk respondentek

Graf č. 5 Původ respondentek

Graf č. 6 Doba žití respondentek v České republice

Graf č. 7 Nynější zaměstnání respondentek

Graf č. 8 Zdokonalení českého jazyka

Graf č. 9 Jak moc si všímají respondentky různorodostí v české kultuře

Graf č. 10 Integrace do společnosti

Graf č. 11 Pozitivní a negativní zkušenosti ohledně české společnosti

Graf č. 12 Gender rovnost v porovnání s rodnou zemí

Graf č. 13 Žádost o české občanství

Zdroj: Vlastní zpracování.

## ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila téma multikulturalismu, protože mě zajímá rozmanitost multikulturalismu v současné České republice. Rozhodla jsem se zaměřit na zkušenosti cizinek, které jsou nedílnou součástí naší bohaté a neustále se proměňující společnosti.

Cílem bakalářské práce je zkoumat projevy multikulturalismu v České republice z pohledu cizinek. Chci porozumět jejich životu, interakcím s českou společností a identifikovat výzvy a přínosy kulturní rozmanitosti. Plánuji provést analýzu pomocí teoretických konceptů a kvantitativního výzkumu. Cílem je přispět k hlubšímu pochopení multikulturalismu v Česku a jeho dopadu na životy žen.

Multikulturalismus představuje zajímavou oblast výzkumu, která otevírá otázky týkající se identity, integrace a vzájemného obohacování mezi různými kulturními skupinami. S nárůstem migrace a globalizace se tyto otázky stávají stále aktuálnějšími a relevantnějšími, a proto považuji za klíčové porozumět, jakým způsobem se multikulturalismus projevuje v životech jednotlivců, zejména cizinek žijících v České republice.

V prvních třech kapitolách bych se ráda věnovala obecně tématu Multikulturalismus a jeho vlivu na práva a životy žen, jak v České republice, tak i ve světě. Tato porovnání umožní větší porozumění různorodosti multikulturalismu a jeho dopadu na ženy v různých kulturních a sociálních kontextech. Budu analyzovat nejen teoretické koncepty multikulturalismu, ale také konkrétní příběhy, které nám pomohou lépe porozumět realitě a výzvam, jimž čelí cizinky v různých částech světa.

# 1. Multikulturalismus

Multikulturalismus je jednou z nejzásadnějších myšlenek celé mé bakalářské práce. Chtěla bych začít nastíněním historie, vývoje, proudů a definic.

## Vznik a vývoj

*Státy, které jsou ztělesněním multikulturních myšlenek, existují pravděpodobně již od starověku. Achaimenovská říše založená Kýrem Velikým se řídila politikou začleňování a tolerance různých kultur.<sup>1</sup>*

*Historickým příkladem multikulturalismu byla habsburská monarchie, která se rozpadla v roce 1918 a pod jejíž střechou žilo společně mnoho různých etnických, jazykových a náboženských skupin. Jedním ze základů tohoto staletého státního útvaru byla habsburská zásada "žít a nechat žít."<sup>2</sup>*

*Po první světové válce byly etnické menšiny ve většině regionů na území bývalé Habsburské monarchie kvůli tehdy převládajícímu nacionalismu znevýhodňovány, nuceny k emigraci nebo dokonce vyvražďovány. S tehdejší etnickou směsicí se můžeme setkat jen v několika málo oblastech, například v bývalém habsburském přístavním městě Terstu.<sup>3</sup>*

*Moderní přístup uplatňuje kanadská vláda, a je často označována za iniciátora multikulturní ideologie, protože veřejně zdůrazňuje společenský význam imigrace. Kanadská královská komise pro dvojjazyčnost a bikulturalismus je často označována za původce moderního politického povědomí o multikulturalismu. Kanada poskytla francouzsky mluvící většině v Quebecu ustanovení, podle kterých funguje jako autonomní komunita se zvláštními právy na správu členů své komunity a také zavedla francouzštinu jako jeden z úředních (oficiálních) jazyků.<sup>4</sup>*

*Historickým kontextem multikulturalismu je potřeba většiny západoevropských ekonomik po druhé světové válce využít k posílení pracovních sil cizí pracovní síly. Některé společnosti, zejména Velká Británie, Francie a Nizozemsko, využívaly pracovní síly ze svých bývalých kolonií, zatímco jiné, jako Švédsko, Švýcarsko a západní Německo, čerpaly z jižních periferií Evropy, přičemž Německo se zaměřilo na vzdálenější země, na Filipíny a do Koreje.*

---

<sup>1</sup> Menek, İbrahim Halil (26 May 2020). "A HISTORICAL EXAMPLE OF MULTICULTURALISM: ACHAEMENID EMPIRE MULTICULTURALISM". Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2 (1): 118–138. ISSN 2651-267X.,

<sup>2</sup> Georges Castellani, A History of the Romanians, Boulder: East European Monographs, 1989, p. 109. ISBN 0880331542, <https://cs.abcdef.wiki/wiki/Multiculturalism>

<sup>3</sup> Patricia Engelhorn "Wie Wien mit Meersicht: Ein Tag in der Hafenstadt Triest" In: NZZ 15 February 2020.

<sup>4</sup> Multikulturalismus - Multiculturalism. Wikipedia. <https://cs.abcdef.wiki/wiki/Multiculturalism>.



*V západních anglicky mluvících zemích se multikulturalismus jako oficiální státní politika začal uplatňovat v Kanadě v roce 1971, v roce 1973 následovala Austrálie, kde se udržuje dodnes. Nedávno vlády několika evropských států, zejména Nizozemska a Dánska, které se orientují na pravý střed, tuto národní politiku zrušily a vrátily se k oficiálnímu monokulturalismu.<sup>5</sup>*

*Mnoho národních států v Africe, Asii a Americe je kulturně rozmanitých a jsou "multikulturní" v popisném smyslu. V některých z nich je etnický komunismus hlavním politickým problémem. Politika přijatá těmito státy má často paralely s multikulturalistickou politikou v západním světě, historické pozadí je však odlišné a cílem může být monokulturní nebo monoetnické budování národa - například ve snaze malajské vlády vytvořit do roku 2020 "malajskou rasu".<sup>6</sup>*

## **Proudy multikulturalismus**

Multikulturalismus je členěn na tři základní proudy – pluralistický, liberální a kritický.

**Pluralistický multikulturalismus** je v podstatě téměř totožný s politicko-filozofickou koncepcí, která je označována jako komunitarismus. Již z tohoto názvu vyplývá, že nejdůležitější pro život jednotlivce ve společnosti je komunita – skupina se stejnou kulturou a specifickou kolektivní identitou. Klade důraz na odlišnost – kulturní rozmanitost. Každá kultura by měla být vnímána jako samostatný celek, do kterého by nemělo být zasahováno, ale naopak by měl být podporován v samostatnosti. V oblasti vzdělávání se klade důraz zejména na „multikulturní gramotnost“. Celá společnost by měla mít znalost o zvláště v minoritních sociokulturních skupin, ale i naopak daná skupina by měla znát, jak pracuje dominantní kultura. Hlavními představiteli tohoto směru jsou Charles Taylor, Michael Walzer a Michael Sandel.<sup>7</sup>

**Liberální multikulturalismus** je založen na liberálních hodnotách, jako je rovnost před zákonem a svoboda, jak osobní, tak i náboženská, ekonomická nebo i politická. Vytváření identity neomezují žádné závazné a stálé cíle.<sup>8</sup> Žádná skupina nesmí být utlačována kulturami jinými a všechny kultury by si měly být rovny. Tento proud je zaměřen zejména na jednotlivce a jeho začlenění se a vytvoření občanského společenství rovnoprávných osob. Proklamovaným modelem soužití je integrace odlišných: veřejný prostor by měl fungovat neutrálně (kulturně, etnicky) a kulturní odlišnosti jedince by měly být ponechány do osobního života. Odmítá

---

<sup>5</sup> Bissoondath, Neil, 2002

<sup>6</sup> Unidentified The Economist: The changing of the guard, 2003

<sup>7</sup> MRÁZ, Petr. *Role služby pořádkové policie v multikulturním prostředí* Online. Diplomová práce. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, Fakulta bezpečnostně právní. 2022. Dostupné z: <https://theses.cz/id/8vxw8c/>. [cit. 2024-04-22].

<sup>8</sup> Stanford Encyclopedia of Philosophy. *Multiculturalism* [online]. Dostupné z WWW: <http://plato.stanford.edu/entries/multiculturalism/#Com>.

*jakoukoliv formu nacionalismu, protože ten vylučuje osoby, které jsou součástí státu, společnosti. Hlavními představiteli jsou Will Kymlicka nebo také John Rex. Liberální multikulturalismus je prosazován zejména ve Francii a vychází z tradic Velké francouzské revoluce.<sup>9</sup>*

**Kritický multikulturalismus** patří k nejnovějším proudům, protože vznikl až v 90. letech 20. století. Společně jako další proudy zdůrazňuje přítomnost odlišností ve společnosti, ale spíše je chápe jako učební nástroj pro jedince, který by si tak měl uvědomit, jakým způsobem jsou utvářeny naše hodnoty, identita a pohled na svět. Na rozdíl od pluralistického multikulturalismu se kritický tolik nesoustředí na oslavu kultur. Soustřeďuje se zejména na to, jakým způsobem ekonomicky, politicky, výchovně a institucionálně vzniká sexismus a třídní předpojatost.<sup>10</sup> To znamená, že se snaží ukázat nerovnosti v přístupu kulturních skupin ke vzdělání a rozdělování zdrojů a usiluje o napravení těchto nerovností. K nápravě využívá pojmu solidarity, která nejen zachovává rozdílnosti, ale také pro každého člena společnosti nabízí společný cíl.<sup>11</sup>

## Definice

*Pojem multikulturalismus zjednodušeně znamená soužití jednotlivců nebo skupin, kteří/které pocházejí z odlišných kulturních prostředí. Multikulturalismus souvisí s migrací obyvatel, nejčastěji ze zemí třetího světa. V dnešní době je to velmi aktuální téma, kterým se zabývá každá země, která přijímá migranty. „Na základě postoje majoritní skupiny k přítomným menšinám rozlišují někteří odborníci společnosti s multikulturním a interkulturním charakterem. Multikulturní společnost je tvořena přítomností různých etnických, sociálních a náboženských skupin. Menšiny v multikulturní společnosti jsou spíše pasivně tolerovány, než ceněny a rovnoprávně akceptovány.”<sup>12</sup>*

*V současné době, kdy máme možnost volně cestovat a poznávat nové kultury, lidé migrují po celém světě, ať již za prací, za láskou nebo prostě proto, že se jim jinde žije lépe. Setkáváme se tak neustále s novými lidmi z nám vzdálených kultur. Často to v nás může vzbuzovat zvědavost,*

---

<sup>9</sup> MOREE, D.; Varianty (kol.) (2008). *Než začneme s multikulturní výchovou. Od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. Praha: Člověk v tísni, o.p.s. Kap. Teoretická východiska multikulturní výchovy. [ISBN 978-80-86961-61-3](https://www.morree.cz/ISBN/978-80-86961-61-3)

<sup>10</sup> MOREE, D.; Varianty (kol.) (2008). *Než začneme s multikulturní výchovou. Od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. Praha: Člověk v tísni, o.p.s. Kap. Teoretická východiska multikulturní výchovy. [ISBN 978-80-86961-61-3](https://www.morree.cz/ISBN/978-80-86961-61-3).

<sup>11</sup> HIRT, T. *Multikulturalismus: uzavřená kapitola nebo aktuální politická vize?* [online]. Dostupné z WWW: <<https://web.archive.org/web/20121222105745/http://www.multikulti.sk/dok/Multikulturalizmus-uzavrena-kapitola-nebo-aktualni-politicka-vize.doc>>

<sup>12</sup> PATOČKOVÁ D., Společnost a interkulturalita. In sborník příspěvků *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha 1998.

*bohužel častěji to vzbuzuje strach. Strach z neznámého. Leontiyeva uvádí, že česká společnost odmítá koncept multikulturalismu, požaduje, aby se cizinci asimilovali.*<sup>13</sup>

Ačkoli neexistuje jednotná, dohodnutá definice multikulturalismu, řada definic naznačuje alespoň určitou úroveň sdíleného chápání, proto jsem vybrala dalších sedm nejčastějších definic.

"V širším smyslu multikulturalismus obhájí řešení rozmanitosti nikoliv asimilací (přizpůsobení menšiny nebo přistěhovalce okolní většinové společnosti) nebo vyháněním kulturních menšin, ale jejich přizpůsobováním."<sup>14</sup>

"*Multikulturalismus je politický program, jehož cílem je napravit nerovné zacházení s kulturními skupinami a "kulturní rasismus", jemuž jsou příslušníci menšinových kulturních skupin často vystaveni.*"<sup>15</sup>

"*Multikulturalismus jako politické, sociální a kulturní hnutí má za cíl respektovat mnohost odlišných perspektiv mimo dominantní tradice.*"<sup>16</sup>

"*Multikulturalismus je politický a normativní pohled na kulturní rozmanitost, kdy je pozitivně hodnocena a stojí za to ji zajistit a podporovat.*"<sup>17</sup>

"*Multikulturalismus zahrnuje řadu práv, různá zaměření, včetně politického zastoupení, pozitivních opatření, výjimek ze zákonů, uznání tradičních právních kodexů atd.*"<sup>18</sup>

---

<sup>13</sup> Rabušic, L., A. Burjanek. 2003. *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?* Brno: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, výzkumné centrum.

<sup>14</sup> Kukathas, Chandran 2004. „Nationalism and Multiculturalism“. In: Gaus, Gerald F. & Kukathas, Chandran 2004. *Handbook of Political Theory*. SAGE Publications

<sup>15</sup> Phillips, A. *Multiculturalism without Culture*; Princeton University Press, 2007.

<sup>16</sup> Willett, C., Ed. *Theorizing Multiculturalism: A Guide to the Current Debate*; Blackwell Publishers, 1998.

<sup>17</sup> Parekh, B. (2000). *Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory*. Harvard: Harvard University Press.

<sup>18</sup> Kalev, H.D. Cultural Rights or Human Rights: The Case of Female Genital Mutilation. *Sex Roles* **51**, 339–348 (2004). <https://doi.org/10.1023/B:SERS.0000046617.71083.a6>

## 2. Pohlaví = kultura ?

Postavení žen prošlo během historických etap velkou proměnou.

*Velmi dlouhou dobu byla žena podřízena svému muži a neměla téměř žádná práva, ale jen povinnosti a její schopnosti byly velmi podceňovány. Žena, stejně jako otrok, v římském právu ve vlastním smyslu neexistovala.<sup>19</sup> Neměla ani osobní jméno, pouze jméno svého otce. Otec měl též právo rozhodnout o tom, zda ponechá dceři život. Teprve se šířením evangelia bylo přiznáno právo na život ženám stejně jako chlapcům. Příčinou byla křesťanská úcta k životu.*

*Albert Veliký a Tomáš Akvinský svými argumenty přispěli k definitivnímu zhoršení už tak nezměnitelně špatného postavení středověkých žen. Jejich všestranné pojetí člověka je v obecné rovině soustředěno výlučně na muže, přičemž ženy jsou brány v potaz jen v kontextu rodiny.<sup>20</sup>*

Starověké právní kodexy dokonce udělovaly manželům právo na rozvod, mučení nebo dokonce zabití svých žen.

*Většina kultur je protkána praktikami a ideologiemi, které se týkají genderové otázky. Předpokládejme tedy, že určitá kultura různými způsoby podporuje a usnadňuje kontrolu mužů nad ženami (i když neformálně, v soukromé sféře domácího života). Předpokládejme také, že mezi pohlavími existují poměrně zřetelné rozdíly v moci, takže mocnější mužští členové jsou těmi, kdo mají obecně možnost určovat a vyjadřovat názory, praktiky a zájmy skupiny. Za takových podmínek jsou skupinová práva potenciálně a v mnoha případech skutečně antifeministická. Podstatně omezují možnosti žen a dívek dané kultury žít s lidskou důstojností rovnou důstojnosti mužů a chlapců a žít tak svobodně zvolený život, jak jen mohou.*

*Obhájci skupinových práv menšin v liberálních státech se touto „kriminalitou“ dostatečně nezabývali, a to přinejmenším ze dvou důvodů.*

*Za první, mají tendenci přistupovat ke kulturním skupinám jako k monolitům - věnují více pozornosti rozdílům mezi skupinami a mezi skupinami, než rozdílům uvnitř nich. Konkrétněji řečeno, málo nebo vůbec neuznávají skutečnost, že menšinové kulturní skupiny, stejně jako společnosti, v nichž existují, jsou samy o sobě genderově rozdělené s podstatnými rozdíly v moci a výhodách mezi muži a ženami.*

*Za druhé, někteří z liberálních obhájců skupinových práv tvrdí, že jednotlivci potřebují "vlastní kulturu" a že teprve v rámci této kultury si lidé mohou vytvořit pocit sebeúcty, jakož i schopnost rozhodovat o tom, jaký život je pro ně dobrý. Takové argumenty však obvykle opomíjejí jak*

---

<sup>19</sup> Pernoúová, R. *Žena v době katedrál*. Praha: Vyšehrad, spol. s r.o., 2002. s. 19

<sup>20</sup> Lenderová, M. a kol. *Eva nejen v ráji: žena v Čechách od středověku do 19. století*. Praha: Karolinum, 2002. s. 17

*různé role, které kulturní skupiny ukládají svým členům, tak kontext, v němž se nejprve utváří pocit člověka o sobě samém a jeho schopnostech a na němž se kultura poprvé předává, a to oblast domácího nebo rodinného života.*

*Obrana "kulturních zvyklostí" bude mít zpravidla mnohem větší dopad na život žen a dívek než na život mužů a chlapců, protože ženy věnují mnohem více času a energie o zachování a udržení osobní, rodinné a reprodukční stránky života.*

*Vezměme si například zakládající mýty řeckého a římského starověku, judaismu, křesťanství a islámu: jsou plné pokusů zdůvodnit kontrolu a podřízenost žen. Tyto fakta se skládají z kombinace popírání role žen v oblasti reprodukce, přisvojování si moci reprodukovat se ze strany mužů, charakterizování žen jako příliš emocionálních, nedůvěryhodných, zlých nebo sexuálně nebezpečných a odmítání uznat práva matek na nakládání s jejich dětmi.*

*Vzpomeňte si na Athénu, která vzešla z Diovy hlavy, a na Romula a Rema, kteří vyrostli bez lidské matky. Nebo Adam, stvořený mužským Bohem, který pak (alespoň podle jedné ze dvou biblických verzí příběhu) stvořil z části Adama Evu. Vezměme si Evu, jejíž slabost svedla Adama na scestí. Vzpomeňte si na všechna ta nekonečná "zplození" v knize Genesis, kde je primární role ženy v reprodukci zcela ignorována, nebo na textové ospravedlnění polygamie, kdysi praktikované v židovství, stále praktikované v mnoha částech islámského světa a (i když nelegálně) mormony v některých částech Spojených států. Vezměme si také příběh o Abrahamovi, který je klíčovým bodem obratu ve vývoji monoteismu. Bůh Abrahamovi přikazuje, aby obětoval "svého" milovaného syna. Abraham se připravuje udělat přesně to, co po něm Bůh žádá, aniž by o tom řekl, natož aby se zeptal Izákovy matky Sáry. Abrahamova absolutní poslušnost Bohu z něj činí ústřední, základní model víry pro všechna tři náboženství.<sup>21</sup>*

Mnohé světové zvyky, tradice a kultury, včetně těch asijských, jihoamerických, afrických a blízkovýchodních, které byly dříve praktikovány v kolonizovaných zemích, jsou silně patriarchálně orientované. V patriarchální společnosti mají muži většinu nebo veškerou moc nad všemi aspekty společenského života. Kdy i oni podléhají složitým socializačním procesům, rituálům, sňatkovým tradicím a dalším kulturním praktikám, jejichž cílem je poskytnout mužům kontrolu nad sexualitou a reprodukčními schopnostmi žen. Mnohé z těchto zvyklostí ženám zcela znemožňují, aby se rozhodly žít samy, žít v celibátu nebo se zdržet plození dětí.

Jedním z těchto způsobů je zavedení systému „cti a hanby“. Ženy v těchto kulturách jsou vychovávány pod přísným režimem cti a vědí, jaké jsou důsledky hanby. Kontrola nad

---

<sup>21</sup> Moller Okin, S.; Cohen, J.; Howard, M.; et al. *Is Multiculturalism Bad for Women?*; Princeton University Press, 1999.

sexualitou žen je klíčovým zájmem, a jejich „čistota“ je pro systém důležitá. Ženy musí být poddajné a přijímat své podřízené postavení, protože neuposlechnutí může vést k extrémnímu násilí.

Porušení rodinné cti nastává, když je i neprovdaná žena podezřelá z mimomanželského vztahu nebo cizoložství. Čest rodiny je porušena také tehdy, když se žena stane obětí znásilnění nebo incestu, zejména když se toto jednání dostane na veřejnost.

Některé z nejkontroverznějších zvyků :

**Polygamie** - označuje současnou účast muže či ženy ve více manželských vztazích. V užším pojetí termín polygamie označuje jen manželství jednoho muže s více ženami, tedy polygynii nebo též mnohoženství. Rozlišujeme polygamiu ženy a muže. Jestliže má muž více než jednu ženu, mluví se o polygynii či mnohoženství . V současné době se s polygynií setkáváme v Africe, v Mikronésii, na Sumatře nebo u některých původních obyvatel Severní Ameriky.<sup>22</sup>

**Domácí násilí** - postihuje ženy všech etnik, ačkoli určité kulturní normy a přesvědčení mohou napomáhat tomu, aby k němu docházelo, nebo aby nebylo nahlášeno. Domácí násilí je závažný problém, který porušuje lidská práva žen.

**Diskriminace na základě náboženství** - svoboda žen může být omezena a nemusí mít stejné možnosti v oblasti zaměstnání a vzdělávání. V několika náboženských tradicích jsou práva a svobody žen omezeny na základě jejich pohlaví. Nemusí jim být dovoleno účastnit se náboženských rituálů, být vysvěceny na kněze nebo zastávat významné funkce v církevní hierarchii.

**Sňatky s dětmi nebo jinak vynucené sňatky** – jsou někdy výslovně obhájeny jako nezbytné pro ovládnutí žen a otevřeně přiznávají, že tyto zvyky přetrvávají na naléhání mužů. Podle UNICEF dochází k dětským sňatkům nejvíce: V subsaharské Africe, kde 40 procent dívek absolvuje svatbu před dosažením 18 let, každé osmé není ani 15 let, v Latinské Americe a Karibiku, kde je dětských nevěst 23 procent, na Blízkém východě a v severní Africe, kde je dětských nevěst 18 procent. K důvodům, které vedou rodiny k předčasným svatbám, patří

---

<sup>22</sup> <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=polygamie>

chudoba, nedostatek vzdělání, genderová nerovnost, tradice. Dívky bývají na rozdíl od chlapců v řadě rodin vnímány jako přítěž. Sňatkem dceru přesunou do rodiny manžela.<sup>23</sup>

**Klitoridektomie** (spočívá v odstranění klitorisu) - tento úkon bývá často spojen s rituálem. Provádí se především v afrických zemích. Existuje několik typů ženských obřizek. Samotný pojem obřizka je často označován jako chybný, neboť navozuje dojem odborného lékařského zákroku, o němž se v drtivé většině případů nejedná, protože dochází k nevratnému poškození zdraví. Na rozdíl od mužské obřizky, která může někdy být i zdravotně prospěšná a nezpůsobuje vážné poškození pohlavního orgánu, je infibulace (faraónská obřizka) u žen podstatně vážnější zákrok s celoživotními, především negativními, důsledky. Mezi okamžité důsledky patří těžké krvácení a problémy s močením, později se mohou vyvinout cysty, infekce, neplodnost. Zvyšuje se také pravděpodobnost komplikací při porodu a rizika, že se dítě narodí mrtvé.<sup>24</sup>

Panuje mezinárodní shoda, že ženská obřizka je porušením lidských práv včetně práv žen a dívek, že je odrazem hluboce zakořeněné nerovnosti mezi pohlavími a že je formou diskriminace žen. Téměř vždy se provádí na dětech, čímž se porušují práva dětí. Zákrok je také porušením práva na zdraví, bezpečí a osobní integritu, práva nebýt mučen a podroben nelidskému nebo ponižujícímu zacházení a v případě fatálních následků zákroku také práva na život.<sup>25</sup>

Vyznavači klitoridektomie vysvětlují, že tato praktika "pomáhá zajistit panenství dívky před svatbou a věrnost po ní tím, že sex redukuje na manželskou povinnost. Životní úlohou ženy je starat se o děti, udržovat domácnost a vařit. Pokud by nebyla "ostříhána", mohla by myslet na své vlastní sexuální potěšení.,,

V Egyptě, kde byl nedávno soudem zrušen zákon zakazující řezání ženských pohlavních orgánů, zastánci této praxe tvrdí, že „omezuje sexuální apetit dívky a činí ji vhodnější pro manželství“.<sup>26</sup>

Navíc v těchto společnostech nemá mnoho žen žádnou jinou ekonomicky přijatelnou alternativu než manželství. Také v polygamních kulturách muži rádi přiznávají, že tato praxe je v souladu s jejich vlastními zájmy a je prostředkem k ovládnutí žen. Jak řekl v nedávném rozhovoru jeden francouzský přistěhovalec z Mali: „Když je moje žena nemocná a já nemám jinou, kdo se o mě postará?... Jedna žena sama o sobě je problém. Když jich je více, jsou nuceny být poslušné a dobře vychované. Pokud se chovají špatně, pohrozíte jim, že si vezmete další ženu.“ Ženy vidí

<sup>23</sup> Vařáková, H. Jedna dětská nevěsta každých 7 vteřin. Místo chození do školy se musí miliony dívek starat o domov. *Aktuálně.cz*[Online] 2017. <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/detske-svatby/r~428132721f8511e7bc55002590604f2e/> (accessed Oct 11, 2017).

<sup>24</sup> *Female genital mutilation* [online]. Ženeva: [Světová zdravotnická organizace](#), rev. únor 2013 [cit. 2013-04-30]. [Dostupné online](#). (anglicky)

<sup>25</sup> Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. června 2012 o vymýcení praktiky mrzačení ženských pohlavních orgánů [online]. Evropský parlament, 2012-06-14 [cit. 2013-04-30]. [Dostupné online](#)

<sup>26</sup> Moller Okin, S.; Cohen, J.; Howard, M.; et al. *Is Multiculturalism Bad for Women?*; Princeton University Press, 1999.

*polygamií velmi odlišně. Francouzské africké přistěhovalkyně popírají, že by se jim polygamie líbila, a říkají, že nemají v této věci "na výběr".<sup>27</sup>*

Genderové role v rodině i mimo ni se v arabsko-muslimské společnosti rychle mění, nicméně mnoho skupin zůstává silně tradičních a patriarchálních. V mnoha arabsko-muslimských komunitách se od žen očekává, že si budou na veřejnosti nebo v přítomnosti jiného muže než blízkého člena rodiny zakrývat hlavu. V některých arabsko-muslimských zemích nebo kulturních společenstvích mohou být dívky a chlapci vzdělávání odděleně. Dále mohou rodiče dodržovat přísná pravidla týkající se pohlaví behaviorálního terapeuta, který ošetřuje jejich dítě, vstupuje do jejich domu nebo se účastní osobního setkání. Mnoho arabsko-muslimských žen nepodává ruku mužům, kteří nejsou jejich příbuzní.

*Vezměme si také praxi, která je běžná ve velké části Latinské Ameriky, na venkově jihovýchodní Asie a v některých částech západní Afriky, kdy je na oběť znásilnění vyvíjen nátlak, nebo je dokonce vyžadováno, aby se za násilníka provdala. V mnoha takových kulturách jsou násilníci právně zproštěni viny, pokud se s obětí ožení nebo jí sňatek nabídnou. Je zřejmé, že znásilnění není v těchto kulturách vnímáno primárně jako násilný útok na samotnou dívku nebo ženu, ale spíše jako vážné poškození její rodiny a její cti. Sňatkem se svou obětí může násilník pomoci obnovit čest rodiny a zbavit ji dcery, která se jako "poškozené zboží" stala neprovdatelnou. V Peru byl tento barbarský zákon v roce 1991 změněn k horšímu: všichni spoluobvinění z hromadného znásilnění jsou nyní zproštěni viny, pokud jen jeden z nich nabídne oběti sňatek. Jak vysvětlil jeden peruánský taxikář: "Manželství je správná a vhodná věc po znásilnění. Znásilněná žena je použitá věc. Nikdo ji nechce. S tímto zákonem žena alespoň získá manžela."<sup>28</sup>*

*V Pákistánu, kde jsou ženy, které vznášejí obvinění ze znásilnění, poměrně často samy obviněny ze závažného muslimského trestného činu zina (islámský právní termín odkazující na nezákonný pohlavní styk. Podle tradiční jurisprudence může zina zahrnovat cizoložství, smilstvo, prostituci, znásilnění, incest a sodomii) Zákon umožňuje bičování nebo věznění takových žen a kultura připouští zabítí nebo nátlak na sebevraždu znásilněné ženy ze strany příbuzných, kteří chtějí obnovit čest rodiny.<sup>29</sup>*

V České republice je znásilnění\* naštěstí vnímáno jinak viz Trestní zákoník par. 185

<sup>27</sup> *International Herald Tribune, New Section 1996*

<sup>28</sup> *New York Times 1997, A8*

<sup>29</sup> *Cambridge: Cambridge University Press 1994*



\*Znásilněním se rozumí čin, kdy pachatel donutí oběť násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy k pohlavnímu styku, nebo k takovému činu zneužije bezbrannosti oběti.

Za násilí se považuje použití fyzické síly ze strany pachatele za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu znásilňované osoby a dosažení pohlavního styku proti její vůli.<sup>30</sup>

Pro porovnání u nás Trestní zákoník ohledně znásilnění zní:

(1) Kdo násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo kdo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě mladší než osmnáct let.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo

b) spáchá-li takový čin na osobě mladší než patnáct let.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.<sup>31</sup>

*Ve zprávě o malé komunitě ortodoxních Židů žijících v jemenských horách je citován starší vůdce této malé polygamní sekty: "Jsme ortodoxní Židé, kteří si velmi zakládají na svých tradicích. Pokud odejdeme do Izraele, ztratíme vládu nad svými dcerami, manželkami a sestrami." Jeden z jeho synů dodal: "Jsme jako muslimové, nedovolujeme našim ženám, aby si odhalovaly tvář."<sup>32</sup>*

Západní hodnoty jsou v mnoha kulturách vnímány jako hrozba, protože zpochybňují tradiční normy. Patří k nim rostoucí samostatnost žen, nedostatek podřízenosti, odmítání nosit tradiční oděv, snaha o vzdělání a kariéru mimo domov, mít přátele nebo přítele mimo komunitu, odmítání sňatku s osobou, která byla určena jako ženich, touha vybrat si vlastního manžela nebo touha manžela opustit.

<sup>30</sup> Znásilnění. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.; <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-znasilneni.aspx>, § 185.

<sup>31</sup> Znásilnění. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.; <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-znasilneni.aspx>, § 185.

<sup>32</sup> "Front Matter." *The International Migration Review* 30, no. 2 (1996): 397–98. <http://www.jstor.org/stable/2547386>.

OSN odhaduje, že každý rok je ve jménu "cti" zavražděno 5 000 žen. Tyto vraždy jsou dokumentovány v mnoha zemích po celém světě. Většina obětí jsou mladé ženy ve věku kolem dvaceti let, a mnohé z nich jsou zabity svými vlastními rodinami.

Je zajímavé a vlastně i smutné, že žádný z obhájců práv multikulturních skupin se přes všechny tyto důkazy o kulturních praktikách, které ovládají a podřizují ženy, dostatečně nebo dokonce přímo nezabýval znepokojivými souvislostmi mezi genderem a kulturou nebo konflikty, které často vznikají mezi feminismem a multikulturalismem.

## 2.1 Řešení?

Z feministického hlediska tedy není zdaleka zřejmé, že práva menšinových skupin jsou "součástí řešení". Mohla by problém ještě zhoršit. Ve skutečnosti by pro ženy bylo mnohem lepší, kdyby kultura, do níž se narodily, zanikla (a umožnila svým příslušníkům splynout s méně sexistickou okolní kulturou), nebo, což je ještě lepší, kdyby se sama změnila tak, aby posílila rovnoprávnost žen - alespoň do takové míry, do jaké je tato hodnota ve majoritní kultuře zachována. Samozřejmě je třeba vzít v úvahu i další faktory, například pokud menšinová skupina hovoří jazykem, který je třeba chránit, a pokud je vystavena skepticizmu, například rasové diskriminaci.

Vyžadovalo by to však důležité vzájemně si konkurující lidské zájmy, které by převážily nad důkazy, že daná kultura drasticky omezuje možnosti volby žen nebo jinak ohrožuje jejich blahobyt. Některé z výše uvedených případů ukazují, že v domácí nebo soukromé sféře mohou kulturně přijatelné činy, které utlačují ženy, často zůstat nepovšimnuty. *Když Federální Kongres USA v roce 1996 schválil zákon, který znemožňoval klitoridektomii, mnoho amerických lékařů se postavilo proti s odůvodněním, že jde o soukromou záležitost, o níž by, slovy jednoho z nich, "měl rozhodovat lékař, rodina a dítě."*<sup>33</sup>

Aby se takové špatné zacházení s dívkami nebo ženami stalo veřejným, nebo aby stát mohl přijmout ochranná opatření, může to vyžadovat více nebo méně krajních řešení. Je tedy zřejmé, že mnoho případů diskriminace žen na základě kultury v soukromé sféře se pravděpodobně nevyskytne ve veřejném prostředí, kde političtí teoretici mohou takové jednání odsoudit jako neliberální, a tedy neoprávněné porušování fyzické nebo duševní svobody žen a soudy mohou hájit jejich práva. I když je to pro muže výhodné, zavedení skupinových práv, která mají pomoci některým menšinovým kulturám se udržet, nemusí být v nejlepším zájmu dívek a žen, které k

---

<sup>33</sup> *New York Times*, 1997

těmto kulturám musí patřit a čelit těmto „tradicím“. Proto je zásadní pro liberální zastánce skupinových práv věnovat velkou pozornost nerovným podmínkám uvnitř daných skupin. Nerovnostem mezi pohlavími by měla být věnována zvláštní pozornost, protože jsou pravděpodobně méně viditelné, a tudíž hůře postřehnutelné. Kromě toho je nezbytné, aby politiky vzniklé za účelem řešení požadavků a stížností kulturních menšinových skupin uznávaly naléhavou potřebu náležitého reprezentování jejich slabších členů. Pokud ženy - a konkrétněji mladé ženy (protože starší ženy jsou často zapojovány do posilování genderové nerovnosti) - nebudou plně zastoupeny při jednáních o skupinových právech, mohou být jejich zájmy přiznáním těchto práv spíše poškozeny, než podpořeny...

### 3. Jazyk a multikulturalismus

Multikulturní kultury jsou ovlivňovány a utvářeny vzájemným působením jazyka a různorodosti. Mezi následující aspekty spojení mezi jazykem a multikulturalitou patří:

**Jazyková rozmanitost:** Vzhledem k tomu, že různé etnické skupiny a přistěhovalci mohou mluvit různými jazyky, multikulturní kultury se často vyznačují jazykovou rozmanitostí. To zdůrazňuje potřebu mezi jazykového porozumění a komunikace.

**Jazyková politika:** V multikulturních kulturách často existují jazykové politiky, které řeší problémy s podporou a respektováním více jazyků. Do této kategorie může spadat podpora vzdělávání v mateřském jazyce, poskytování tlumočnických služeb a jazyková integrace přistěhovalců.

**Komunikace a porozumění:** Jazyk je klíčovým nástrojem pro usnadnění komunikace a porozumění mezi různými kulturami a etnickými skupinami. Porozumění a znalost jiného jazyka může zlepšit vzájemné vztahy a posílit pozitivní pocit společenství.

**Jazyk a identita:** Jazyk je často spojen s identitou a kulturním prostředím. V multikulturních kulturách se obvykle uznává a respektuje jazyková rozmanitost, stejně jako právo každého člověka zachovat si svůj vlastní jazyk a kulturní identitu.

**Jazykové bariéry a nerovnosti:** Jazykové překážky a nerovnosti mohou menšinám a přistěhovalcům ztěžovat přístup k veřejným službám, jako je vzdělávání a zaměstnání. Sociální a ekonomická nerovnost může být důsledkem jazykových bariér.

#### 3.1 Jak multikulturalismus ovlivňuje řeč žen?

Multikulturalismus zvyšuje počet používaných jazyků tím, že do populace zavádí nové jazyky a nářečí. Ženy různého etnického původu mohou mluvit svým mateřským jazykem nebo svou rodnou řečí. Tím se zvyšuje jazyková rozmanitost a rozšiřuje se jazykový aparát.

Vícejazyčnost a dvojjazyčnost je běžná u žen, které žijí v multikulturním prostředí. Jsou schopny přepínat mezi jazyky a používat je v různých prostředích. To může mít vliv na způsob vyjadřování a komunikace.

**Přizpůsobení se jazyku:** Ženy, které se přestěhují do jiného kulturního prostředí, se mohou potřebovat přizpůsobit novému jazyku. To může znamenat osvojení si nového jazyka, překonání jazykových překážek a objevení účinných metod vyjadřování a komunikace v neznámém prostředí.

**Mluvní konvence, které jsou ovlivněny kulturou:** Každá kultura má své vlastní řečové normy, zvyky a postupy. Ženy mohou při interakci různých kulturních skupin měnit své řečové chování a přejímat nové řečové vzorce nebo zvyky. Kromě toho mohou opustit specifické řečové vzorce, které byly součástí jejich původní kultury.

**Kulturní identifikace a sebevyjádření:** Multikulturalismus umožňuje ženám vyjadřovat prostřednictvím jazyka svou kulturní identitu i své hodnoty, zvyky a způsob života. To může znamenat zachování mateřského jazyka, navázání vazeb se sousedstvím nebo aktivní účast na festivalech a aktivitách kulturního charakteru.

Je zásadní poznamenat, že rozmanitost může přinášet i jazykové obtíže, jako jsou komunikační mezery, nedorozumění nebo jazykové předsudky. Je třeba zajistit rovný přístup ke komunikaci a podporovat otevřenou komunikační situaci, v níž se uznávají a ctí různé jazyky a řečové zvyklosti.

*Například v jazyce zulu (Jihoafrická republika) existují zvukové záměny, které ovlivňují způsoby, jakými ženy vyslovují různá slova. V tradiční zuluské společnosti nesmí vdaná žena vyslovovat jméno svého manžela, tchána nebo jeho bratrů a musí se také vyhnout používání slabik, které se ve jménech těchto mužských příbuzných vyskytují výrazně. Rudwick (2013) uvádí, že pokud by se například manžel ženy jmenoval Mandla, neměla by žena vyslovovat slova, v nichž se vyskytuje některá ze slabik man nebo dla. Aby ženy toto jazykové tabu dodržely, nahrazují obvykle slabiky, kterým se mají vyhnout, jinými. V důsledku toho lze běžné slovo pro "vodu" - amanzi, obsahující slabiku man, převést na amadambi, přičemž se vyhneme slabice man pomocí madam, a slovo pro "jídlo" - ukudla, obsahující dla, lze vyslovit jako ukumaya, přičemž slabiku dla nahradíme sekvencí maya.*

*Tento zvláštní způsob mluvy zuluských žen je znám jako hlonipha ("jazyk úcty") a vyskytuje se také v sousední jazykové skupině Xhosa.*

*Kromě toho se vyskytuje v podobné podobě v jižní Asii v tradičních hinduistických rodinách. Aby žena hindsky (a v dalších regionálních jazycích) mluvící žena prokázala úctu svému manželovi a jeho mužským příbuzným, neměla by vyslovovat jméno svého manžela, jeho otce a strýců a měla by se také vyhnout používání slabik, které se v jejich jménech vyskytují výrazně. Pokud by se například starší švagr jmenoval Dhani Raam, neměla by manželka používat slova jako dhaniyaa ("koriandr"), která znějí zcela stejně jako jméno mužského příbuzného.*

*Místo toho je třeba najít nějaký jiný způsob označení "koriandru", například nahradit ho jinou frází jako harii botal waalaa masaalaa "koření v zelené lahvi."*

V jiných jazycích se setkáváme s tím, že konkrétní slova, která mají vztahový význam, se v řeči mužů a žen dosti liší, nejedná se pouze o různé formy jednoho základního "kořene", a zájmena a příbuzenské výrazy se mohou lišit podle toho, zda je používají mluvčí muži nebo ženy. Například v thajštině a barmštině je výraz pro "já/mně" jiný pro muže a jiný pro ženy.

Pokud jde o výrazy používané pro členy rodiny, v korejštině se ukazuje, že způsob označení staršího bratra nebo sestry se liší podle pohlaví mluvčího. Mluvčí ženského pohlaví označuje staršího bratra a starší sestru jako *oppa a onni*, zatímco mluvčí mužského pohlaví používá slova *hyong a nuna*. Někdy se slova a výrazy používané k označení navázání nového příbuzenského vztahu, jako je "vzít si/vzít si", také liší podle toho, na koho se tyto výrazy vztahují. V čínštině se vyskytují dvě různá slovesa s významem "oženit se/vzít si", přičemž jedno používají pouze muži - *qu* - a druhé je vyhrazeno ženám - *jia* -.

*Aby byla žena mluvící japonsky přijímána jako "dobrá žena", měla by se rozhodnout mluvit neasertivně, nepřímě, zdvořile a uctivě: ale aby mohla fungovat jako nadřízená, správkyň, učitelka, právnička, lékařka atd. nebo jako kolegyně či spolupracovnice, musí umět mluvit s jistotou. . . . Od ženy v nadřízeném postavení se očekává, že bude svou autoritativní moc dávat najevo i řečí, ... ale ženská řeč není prostředkem k dosažení tohoto cíle.<sup>34</sup>*

V mnoha případech ženy, které v současné době čelí této obtížné situaci, přejímají stále více typicky mužských/násilných vzorců řeči a do jisté míry defeminizují svou řeč.

To pomáhá upevňovat jejich nadřazené postavení, ale zároveň přitahují kritiku konzervativních složek společnosti, které si stěžují, že nové způsoby mluvy, které si osvojily profesionální ženy, vážně narušují ženský jazyk.

*Učitelky na nižších stupních středních škol často řeší dilema, jaký jazyk mají používat v interakci se studenty. Takoví učitelé musí vůči svým třídám projevovat jak přátelskost, tak autoritu, a právě neformální mužská mluva může splňovat tyto dva požadavky současně. Existují také důkazy o tom, že někteří studenti dávají přednost učitelkám, které mluví trochu více jako muži, než těm, které mluví velmi formálně. Učitelky, které ve třídě využívají mužský styl řeči, jsou však často kritizovány rodiči a dalšími nezúčastněnými osobami, a proto je na ně vyvíjen tlak, aby takové pragmaticky užitečné vzory nepřijímaly.*

*Společenské očekávání, že ženy by bez ohledu na svou roli měly mluvit onna-rashiku [jako ženy], je tak silné, že samotné učitelky často vnímají de-feminizaci negativně. Napětí mezi přizpůsobením se tradičním představám o ženství a efektivitou na pracovišti je tedy pro ženy v*

---

<sup>34</sup> Simpson, A. *Language and Society: An Introduction*, 1st ed.; Oxford University Press, 2019.

profesních rolích v Japonsku velmi náročné, protože vzory zaměstnání se mění, ale společenské postoje k ženám zůstávají tvrdohlavé a brání se odklonům od tradice.

V japonštině bude žena o svém manželovi mluvit jako o šudžin, což doslova znamená "pán", zatímco její manžel bude o své ženě mluvit jako o kanai, což znamená "ta uvnitř domu", nebo jako o uči-no-jatsu, což opět znamená "ta uvnitř domu", ale s využitím slova jatsu, které se jinak používá pouze pro osoby s nižším postavením, což zdůrazňuje podřízenou roli vdaných žen.

Například v japonštině je k dispozici více výrazů, které mohou muži používat k označení žen v jasně negativním, hanlivém smyslu, jako například: busu 'ošklivá žena'; urenokori 'starší, neprovdaná žena' lit. 'neprodejné zboží'; gusai '(moje) hloupá žena'; oorudo misu 'stará panna' 'stará slečna' - což vyjadřuje pohrdání ženami, které po dosažení určitého věku zůstávají svobodné.

Pro ženy však neexistují žádné ekvivalentní výrazy, které by paralelně negativně označovaly muže - v lexiku/slovní zásobě tak existují značné mezery v souvislosti s pohlavím bylo zjištěno, že výskyt lexikálních mezer, které znevýhodňují ženy v jejich řeči, je běžným mezijazykovým jevem.

V angličtině bylo zjištěno, že existují různá slova, kterými lze pozitivně označit sexuálně promiskuitní muže, například slova jako stud a virile, ale pro ženy neexistují žádné zjevné pozitivní ekvivalenty, tudíž ženy nemají lexikální prostředky, kterými by mohly označit své zkušenosti a chování stejným způsobem jako muži.

I když ve skutečnosti existuje velké množství slov, která označují sexuálně promiskuitní ženy, téměř všechna jsou negativní a pejorativní. Jedna studie o severoamerické angličtině provedená v roce 1977, identifikoval až 220 slov pro sexuálně promiskuitní ženu, ale téměř všechna měla negativní konotaci.<sup>35</sup>

Z toho vyplývá, že zatímco muži mají k dispozici rozsáhlou slovní zásobu potenciálně použitelnou pro urážky žen, ženy mají obecně k dispozici mnohem méně slov pro urážky mužů. V Zulu, kde existuje vysoce pozitivní výraz pro označení sexuálně aktivních mužů s více partnerkami -amasoka 'muž velmi oblíbený dívkami' -, ale pouze negativní výrazy pro ženy se stejným vzorcem chování - isifebe 'volná žena' a velmi hanlivý unondindwa 'žena s více sexuálními partnery.'

Podobné příklady se vyskytují i v jiných evropských jazycích. V portugalské bylo slovo ramariga kdysi neutrálním výrazem pro mladou ženu, ale nyní má vedlejší význam 'prostitutka',

---

<sup>35</sup> Simpson, A. *Language and Society: An Introduction*, 1st ed.; Oxford University Press, 2019.

*totéž platí pro španělské muerzela, zatímco ve francouzštině slovo grace změnilo svůj význam z prostého 'dívka' na 'povolná žena'*

*Příznačné je, že všechna tato tři slova měla původně neutrální, mužské ekvivalenty, ale u mužských výrazů se nikdy nevyvinul negativní význam (portugalský rapaz, španělský hombrezuelo a francouzský garçon, všechny s významem 'mladý muž/chlapec').<sup>36</sup>*

Je tedy patrné, že sexismus se v různých jazykových skupinách stále různými způsoby prolíná do jazyka a vznikají nové diskriminační vzorce, přestože se v mnoha částech světa zlepšilo povědomí o síle sexistického jazyka. Zcela obecně má přítomnost genderové nerovnováhy a předsudků v jazyce potenciál ovlivňovat postoje k postavení a chování mužů a žen ve společnosti způsobem, který může být velmi negativní a může přispívat k udržování starých předsudků a škodlivých stereotypních představ, zejména o ženách, a to i v době, kdy se ve společnosti rozvíjejí rovnější příležitosti pro muže a ženy v jiných oblastech života. Ačkoli bylo dosaženo pokroku při řešení mnoha zjevných případů lexikálního sexismu v některých jazycích, je stále třeba věnovat pozornost jiným, jemnějším vzorcům sexismu, které mohou v jazyce přetrvávat, jak o tom pojednává Mills (2008), a nově se rozvíjejícím oblastem užívání jazyka, které podporují bezdůvodné a zhoubné rozlišování mezi pohlavími.

---

<sup>36</sup> Simpson, A. *Language and Society: An Introduction*, 1st ed.; Oxford University Press, 2019.



## 4. Ženy jako migrantky

Základním faktorem ovlivňujícím rozhodnutí jedince opustit svou zemi původu a migrovat do jiného státu je struktura a obsah genderových rolí ve společnosti. Tato struktura určuje očekávané chování žen a mužů v rámci rodiny, vztahů a společnosti jako celku. Genderové role přiřazují ženám a mužům různé povinnosti, práce, nároky, odpovědnosti, a definují jejich pozici a moc v rámci hierarchie sociálních vztahů.

Tyto role jsou sociálně a kulturně konstruované a mohou se výrazně lišit v závislosti na historickém a kulturním kontextu dané společnosti. To znamená, že to, co se očekává od mužů a žen a jak jsou jim přidělovány různé role, se může měnit v různých obdobích a kulturách.

Ženy, které odcházejí do zahraničí za prací, studiem, rodinou nebo před násilím či pronásledováním, jsou považovány za migrantky. Tvoří výjimečnou a rozmanitou skupinu, která se v souvislosti s migrací a diverzitou potýká se zvláštními obtížemi a útrapami. Multikulturalismus ovlivňuje interakce migrujících žen s jejich novou kulturou a společností. Přizpůsobení se novým hodnotám, konvencím, jazykům a životnímu stylu bývá ve většině případů nezbytné. Přijetí a uznání jiných kultur, zejména kulturní identity migrujících žen, lze podpořit prostřednictvím multikulturalismu. V multikulturním prostředí to podporuje šance na kulturní výměnu, porozumění a obohacení.

Typická zdůvodnění migrace žen a jejich vztah k multikulturalismu:

**Ekonomické faktory:** Mnoho žen migruje za prací a lepšími finančními vyhlídkami. Ženy mohou například odejít za prací do zahraničí, aby si zvýšily příjem a zlepšily kvalitu života své rodiny. Multikulturalismus může poskytnout prostředí, v němž mají ženy větší přístup k různým možnostem zaměstnání a podnikání.

Ženy se stěhují za lepšími vzdělávacími a profesními příležitostmi. Migrace do multikulturního prostředí může lidem umožnit přístup ke kvalitnímu vzdělání a odborné přípravě v různých oborech, což zvyšuje jejich kvalifikaci a pracovní vyhlídky.

Ženy se stěhují z rodinných důvodů, aby se znovu setkaly se svými partnery, dětmi nebo jinými členy rodiny.

**Kulturní rozmanitost:** Emigrace žen zvyšuje kulturní rozmanitost tím, že do různorodých kultur přináší nové kulturní pohledy. Ženy různého etnického původu přinášejí do nového prostředí své tradice, hodnoty, jazyky a rituály, čímž přispívají k rozmanitosti společnosti.

**Interakce a vzájemné porozumění:** Migrantky mají možnost navázat kontakt s příslušníky jiných kultur. Výsledkem tohoto spojení může být vzájemné porozumění, zmírnění předsudků a rozvoj mezikulturních vazeb. Lidé se mohou v multikulturní atmosféře dozvědět o jiných kulturách a rozšířit své kulturní perspektivy.

**Příležitosti a výzvy:** Emigranti, zejména ženy, mohou mít potíže s přizpůsobením se novému prostředí kvůli společenským konvencím, jazykovým omezením a kulturním rozdílům. Rozmanitost však migrantkám nabízí také šance na sociální integraci, vzdělání, práci a profesní postup.

**Genderová a kulturní rovnost:** Multikulturalismus může podnítit rozhovory o těchto otázkách. Migrantky mohou být vystaveny kulturním normám, které porušují jejich svobodu a práva nebo genderovou nerovnost. Diskusi o rovných příležitostech, ochraně práv a respektu k ženám různého kulturního původu vyvolává multikulturalismus.

Emigrantky, stejně jako ostatní migranti, hrají důležitou roli při podpoře sociálních změn v multikulturních kulturách. Změny v sociálních, kulturních a politických systémech, které ovlivňují životy žen a jejich postavení ve společnosti, mohou být výsledkem jejich přítomnosti a přínosu.

*V současných teoriích se rozlišuje mezi různými formami mezinárodní migrace, zejména mezi dvěma základními – dobrovolnou a nucenou migrací (Janků 2006). Hlavním východiskem pro tuto kategorizaci je míra dobrovolnosti resp. donucení, která charakterizuje odchod ze země původu do země jiné. Nicméně tento pohled se zdá být zjednodušující (nejen) pokud se zaměříme na skupinu migrujících žen.*

*Často i v případech, kdy se nejedná u nucenou migraci (uprchlictví), ale například o pracovní nebo rodinnou migraci se ukazuje, že nemusí být založena na individuálním, autonomním rozhodnutí jedince. Zejména v případě, kdy ženy následují svého partnera se projevuje hierarchické rozdělení pozic a moci ve vztahu a rodině, a to rozdělení tradiční (nerovnost ve vztahu), kdy muž vykonává rozhodnutí, kterému se žena podřizuje, jak vystihuje následující citace z rozhovoru.<sup>37</sup>*

---

<sup>37</sup> Krchová, A.; Víznerová, H.; Kutálková, P. Ženy migrantky v České republice. Uvedení do problematiky.. [Online] 2008. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/prag/06181.pdf> (accessed May 01, 2008).

*„Mně jako osobně nic nevedlo, jenom že změna, že manžel jel sem, tak musela jsem za ním, že jo. Já jsem bydlela v (město na Ukrajině, pozn. aut.), tak měla jsem hezkou práci docela.“*

Migrantka z Ukrajiny (Víznerová 2008)

*„Dobrovolná migrace“ individuální i kolektivní je často nezbytností vynucenou vnějšími okolnostmi a u žen může úzce souviset s jejich rodinnými závazky, například s povinností postarat se o své děti nebo rodiče a ekonomicky je zajistit. Při hlubším zkoumání důvodů, které ženy vedou k emigraci, je tedy patrné, že jde často o komplex faktorů osobních, rodinných, ekonomických a strukturálních, souvisejících se ekonomickou, sociální a politickou situací v dané zemi, které mají rozhodující vliv (Víznerová 2008).*

*„Protože dcery říkaly, že tady už ony nechcejí Ukrajinu, protože tady. A manžel, ten prostě neměl práci. A já dva roky tam byla jedna. A třicet roků byla rodina, a potom jedna, i tou dobou bylo jako oběť moji rodiny, prostě i zodpovědnost, protože já tam měla normální práci, já byla jako manažerka v pojišťovně, oblastná pobočka, no, i to byla dobrá práce, výplata, řekla bych. (...) To bylo těžký, protože já neprivykla sama. No bylo všechno, byl byt - čtyřpokojový na osmém patře, bylo všechno, byla mzda, nebylo rodiny.“*

Migrantka z Ukrajiny (Na rovinu 2007)

*První explicitní diskuse o situaci žen-migrantek se objevuje v brožuře z roku 1996 v části: "Ženy-migrantky: která udává směr všem pozdějším zmínkám o ženách migrantkách: "Nadměrné vykořisťování, rasismus a sexismus".*

*Migrantky představují nejvíce utlačovanou kategorii naší společnosti. Dostávají nižší platy, jsou obtížněji přijímány do zaměstnání a snadněji propouštěny, jsou závislé nejen na svém zaměstnavateli, ale i na svém manželovi nebo otci - ti jim obvykle zajišťují povolení k pobytu.*

*Cizinky jsou obvykle tragicky izolované a vyloučené, protože jsou vystaveny nejen rasismu a předsudkům země, v níž žijí, ale také zaostalým mravům a konzervatismu země svého původu.<sup>38</sup>*

*Viktimizaci migrujících žen lze přičíst nejen rasismu a vykořisťování, kterému jsou vystaveny v hostitelských zemích, ale také patriarchálním společenským vztahům, které si s sebou nesou ze země původu. Jsou představovány jako více nejisté, vykořisťované, utlačované, zranitelné a viktimizované než jejich mužské protějšky.*

---

<sup>38</sup> Hoppe, H. H.; et al. Proč dnes libertariáni odmítají imigraci. *Otevřené hranice? Etika a ekonomie migrace*, Jan 01, 1996, p 9.

*Migrantky trpí také mnohými zákazy a diskriminací v rodině, v komunitě, v zaměstnání atd. ze strany mužů stejného národnostního původu jako ony.*

*Kromě toho zažívají všechna utrpení, která jim přináší konzervativní normy společnosti, z nichž pocházejí, a také nesnesitelnou izolaci, kterou jim nabízí pobyt zavřených v domě, ať už v podobě domácích prací, nebo kvůli závislosti na rodině.<sup>39</sup>*

Naléhavá a opakovaná reprezentace migrantek výhradně jako obětí (rasismu, sexismu, neoimperialismu, patriarchátu, obchodu s otroky) spolu s nepřítomností jakéhokoli odkazu, buď na existující rozdíly mezi nimi nebo na jejich působení a přínos společnosti, je fixuje v pozici subjektu v téměř osudové podřízenosti, která se zdá být nevyhnutelná a předurčená. Genderový subjekt migrace je tedy pouze ženský, a navíc je jednotný a jednorozměrný. Odkazy na izolaci a závislost migrantů a migrantek na rodině nebo na jejich útlak ze strany mužských spoluobčanů je vždy identifikují ve vztahu k mužům nebo mužské moci (patriarchální rodině, pasákovi, státu), nikdy ne jako samostatné ženy. Jsou stavěny do pozice přívěsku. Výmluvné příklady se nejčastěji objevují v popisech migrujících sexuálních pracovníků jako obětí obchodu s lidmi, které je třeba libovolně využívat, kupovat a prodávat bez jakéhokoli odporu.

Organizovaný otrokářský obchod se ženami - stejně výnosný jako nelegální obchod se zbraněmi - vzkvétá na půdě špinavé chudoby, bídy a rozkladu celých společností, na aktivní roli diplomatů, policistů a soudců a samozřejmě na "poptávce" jménem tisíců zákazníků.

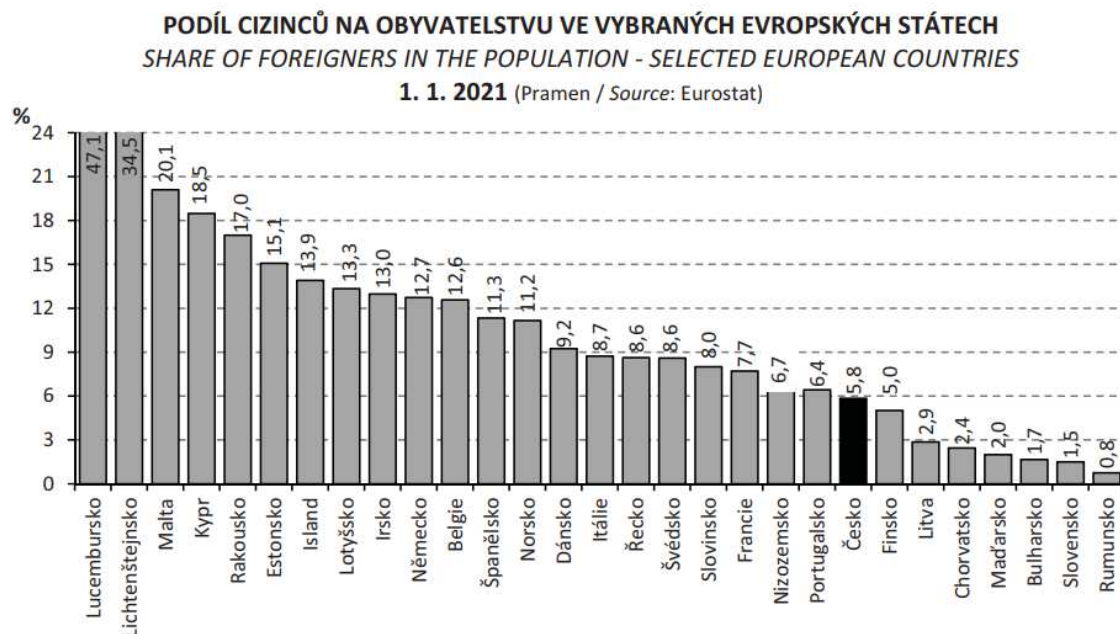
Jejich předpokládaná neschopnost politické participace vychází z jejich dvojího vyloučení jako migrantek a žen. Slovy jednoho z předních představitelů migrantů: "Migrantky mohou pouze mluvit o svých zkušenostech, nemohou rozumět daným politickým otázkám. Budete je muset poučit o tom, jak artikulovat své zkušenosti v politických termínech". Pokud nepřijmou dostupné, maskulinní diskurzy nebo se nestanou objekty těchto diskurzů, nemohou být uznány jako platné politické subjekty. Pokud se tedy migrantky objevují na veřejnosti, vystupují převážně v kombinaci rolí obětí a/nebo matek.

Jak tvrdí Venelina Marinova, bulharská migrantka: „Většina Bulharů zde v Řecku jsou migranti... ženy. Ve věku kolem 40 let a později. Sami jistě chápete, jak těžké je pro ženu, která měla jiný život, změnit se a stát se nejnižší příčkou, na žebříčku, v jiné zemi, neznat ani jazyk, ani život, ani nic, v cizí rodině, v cizím domě.“

---

<sup>39</sup> Otevřené hranice, 2000

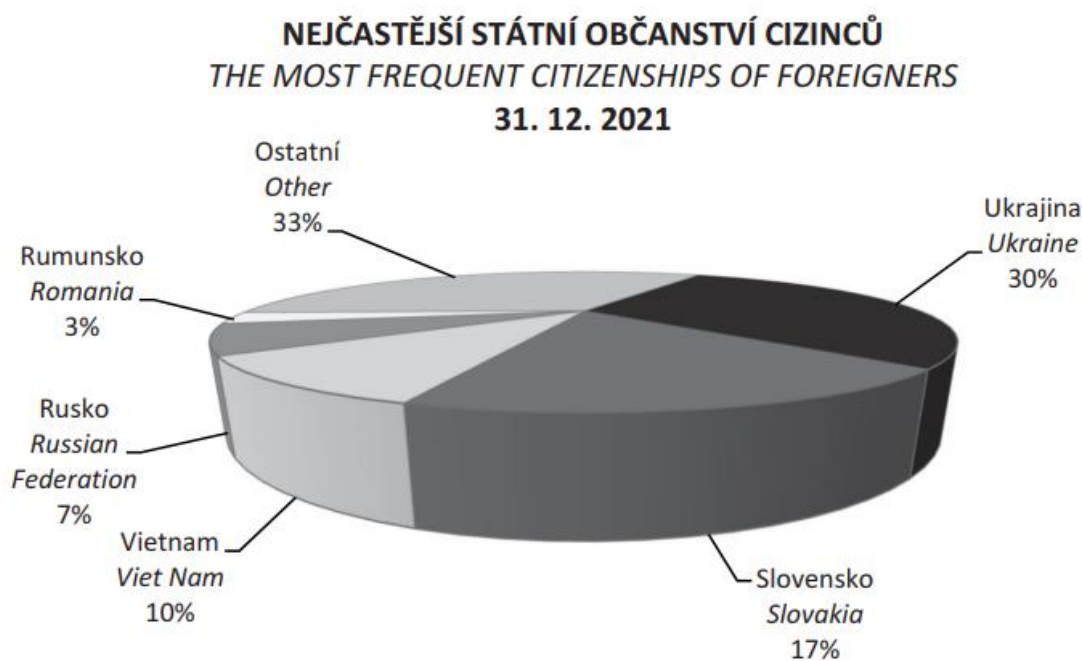
## 5. Situace v České Republice



Graf č. 1

Zdroj: <https://www.cizinci.cz/cizinci-v-cr-od-roku-1993-do-soucasnosti>

Príslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a chce být uznáván za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti. Cizinců žije v ČR poměrně značný počet, v roce 2022 to bylo více než 1 000 000. Nejpočetnější minoritou v ČR jsou občané slovenské národnosti, kterých se přihlásilo 147 152 (procentuálně 1,41 % z celkového počtu). Další početnou skupinou je v ČR národnost ukrajinská (53 253 obyvatel, procentuálně 0,51 % z celkového počtu obyvatel).



Graf č. 2

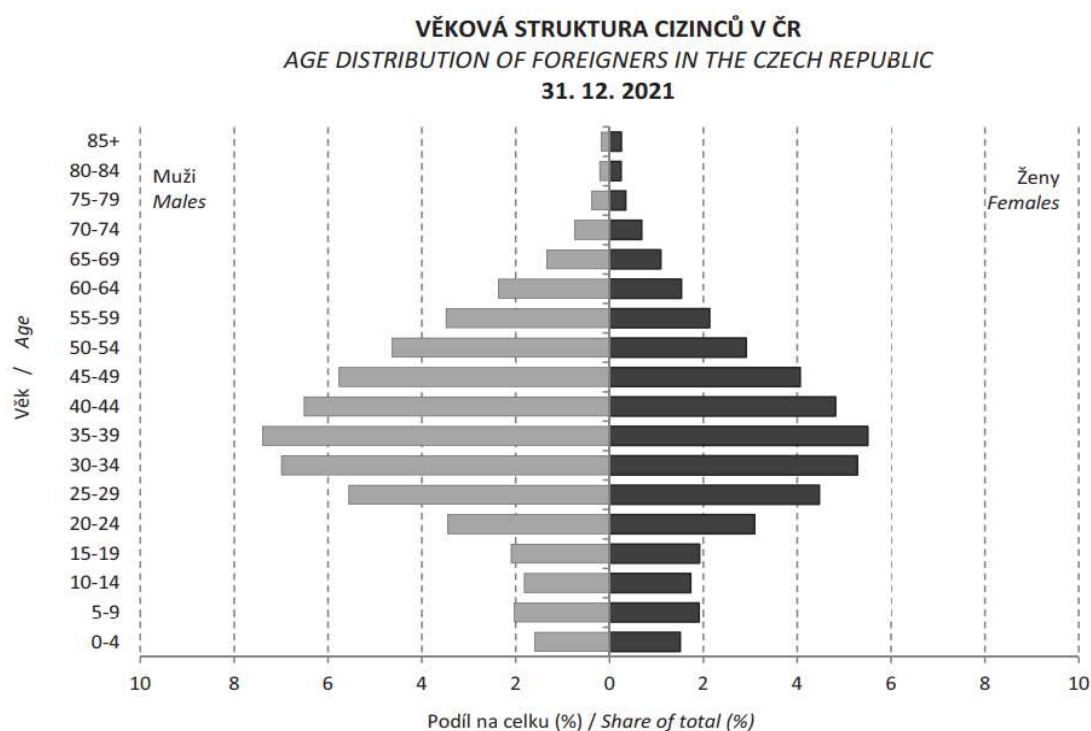
Zdroj: <https://www.cizinci.cz/cizinci-v-cr-od-roku-1993-do-soucasnosti>

*Aktuální situace v České republice Počet cizinců na území ČR setrvale stoupá. K 30. září 2021 bylo na území ČR registrováno celkem 647 6501 osob cizí státní příslušnosti, z toho 328 560 na základě oprávnění k přechodnému pobytu a 319 090 mělo v ČR trvalý pobyt. Mezi cizinci pobývajících legálně na území ČR převažují občané třetích zemí (418 369 osob, tj. 65 %) nad občany členských států EU, EHP a Švýcarska (229 281 osob, tj. 35 %). U cizinců, kteří mají na území České republiky přechodný pobyt, převažuje účel pobytu zaměstnání (50 %), dále účel pobytu sloučení rodiny (19 %), studium (9 %) a podnikání (5 %). Cizinci se musejí při svém pobytu v Česku potýkat s některými překážkami. Coby nejzásadnější bariéry jsou uváděny hlavně přebujelý administrativní aparát, celkově nedostatečná orientace v české legislativě a daňovém systému a samozřejmě i neznalost českého jazyka.*

*To vyplynulo z průzkumu realizovaným tuzemským ministerstvem práce již v roce 2007. Právě na tyto body si dotazovaní stěžovali nejvíce.*

*Cizinci se musejí při svém pobytu v Česku potýkat s některými překážkami. Coby nejzásadnější bariéry jsou uváděny hlavně přebujelý administrativní aparát, celkově nedostatečná orientace v české legislativě a daňovém systému a samozřejmě i neznalost českého jazyka.*

*To vyplynulo z průzkumu realizovaným tuzemským ministerstvem práce již v roce 2007. Právě na tyto body si dotazovaní stěžovali nejvíce. S povděkem naopak podle průzkumů cizinci kvitují český systém zdravotní péče. Vyplynulo to z průzkumu Expat Insider 2021. Významná spokojenost panuje i ohledně české veřejné dopravy, která funguje optikou cizinců bezchybně. Nejvíc cizinců, a to přibližně kolem 200 000, aktuálně žije přímo v hlavním městě. Silná je tato stopa i ve Středočeském kraji, a to primárně kvůli lepším pracovním příležitostem. Od začátku roku 2021 bylo na území České republiky zjištěno celkem 8 367 osob při nelegální migraci.*



**Graf č. 3**

Zdroj: <https://www.cizinci.cz/cizinci-v-cr-od-roku-1993-do-soucasnosti>

*V porovnání se stejným obdobím roku 2020 došlo k velkému zvýšení počtu, a to o 95 %. Z tohoto počtu bylo 288 osob zadrženo na vnější schengenské hranici, tj. na mezinárodních letištích a 8 079 při nelegálním pobytu. Na nelegální migraci se podíleli státní příslušníci 103 států, z toho nejvíce občané Ukrajiny (4 653), Moldavska (1 162), Afghánistánu (446) a Vietnamu (231). Z celkového počtu nelegálních migrantů bylo 827 osob zadrženo při nelegální tranzitní migraci. Konkrétně se jednalo nejčastěji o státní příslušníky Afghánistánu (434), Sýrie (120), Maroka (93), Alžíru (33) a Pákistánu (29).*

*Méně pozitivní je to, že obyvatelé ČR mají sklony k rasismu a xenofobii, potvrzují zkušenosti některých lidí. Mnohde chybí prostá vůle pomáhat. Určitou nepřístupnost Čechů vůči cizincům a opětovně i jazykovou bariéru, již jsou nově příchozí obyvatelé okolních zemí vystaveni. <sup>40, 41</sup>*

*Ve studii, která odhalila nejjednodušší destinace pro emigranty, kteří chtějí začít žít v zahraničí, se Česko umístilo na 45. místě z 52 zemí světa. Největším problémem je jazyková bariéra.*

*Studie Education First z roku 2021 rovněž zjistila, že Češi patří mezi země s nejnižší pravděpodobností znalosti cizího jazyka v celé Evropě. Tato studie ukázala, že méně než polovina (45 procent lidí) uvedla, že se dokáže domluvit "na určité úrovni anglicky". Samostatná zpráva z loňského roku odhalila, že čeština je "nejnáročnějším" jazykem v Evropě pro orientaci. V podkategorii bydlení se Česko umístilo na neuspokojivém 38. místě. To nepochybně souvisí s prudkým nárůstem cen nájmu v posledních 12 měsících - meziročně vzrostly o 20 až 25 procent - a vysokou poptávkou po bydlení ve velkých městech, jako je Praha.*

*V oblasti administrativních záležitostí se Česko umístilo na 31. místě. Důvodem může být i nedostatečná digitalizace a znalost angličtiny u českých zaměstnanců. <sup>42</sup>*

*Česká republika přijala třetí nejvyšší počet registrovaných ukrajinských uprchlíků v EU a nejvyšší počet na obyvatele. K 31. říjnu poskytla Česká republika dočasnou ochranu 453 725 uprchlíkům z Ukrajiny. Země nadále registrovala nově příchozí, ale od března jejich počet výrazně klesl. Z uprchlíků přicházejících do České republiky tvořily 47 % ženy a 33 % děti. V přepočtu na obyvatele měla země nejvyšší počet vysídlených Ukrajinců na světě. Tisíce osob, které získaly status dočasné ochrany, se však následně vrátily na Ukrajinu. Česká republika v*

---

<sup>40</sup> Jak se žije cizincům v ČR. *IRS CZECH* [Online]. <https://irsezech.com/jak-se-zije-cizincum-v-cr> (accessed Oct 20, 2022).

<sup>41</sup> Kobeš, P. MIGRACE, MENŠINY A CIZINCI V ČR 2021. *Infocizinci.cz* [Online]. <https://infocizinci.cz/cr/migrace-mensiny-a-cizinci-v-cr-2021/> (accessed Aug 06, 2023).

<sup>42</sup> Smith, T. Czechia among most difficult countries to start a new life as an expat. *expats.cz* [Online]. <https://www.expats.cz/czech-news/article/czechia-ranked-as-one-of-the-hardest-countries-for-expats-to-start-a-new-life-in> (accessed March 24, 2023).

souladu s rozhodnutím EU prodloužila dočasnou ochranu ukrajinským uprchlíkům do března 2023, ale omezila finanční pomoc.

Ukrajínští Romové čelili po příjezdu do České republiky systémovému i individuálnímu rasismu. Ukrajínští Romové byli nuceni čekat na přidělení dočasné ochrany mnohem déle než ostatní žadatelé. Stovky jich po příjezdu do Prahy a Brna v dubnu a květnu uvízly na několik dní na nádražích, protože jim nebylo přiznáno postavení uprchlíka. Pomoc ze strany úřadů jim byla po několik týdnů odepřena. Země je známá svou rasistickou, xenofobní a protimuslimskou rétorikou a rétorikou zaměřenou proti uprchlíkům. Příkladem může být výročí sametové revoluce v Československu v listopadu 2015, kdy tehdejší prezident Zeman zpíval českou hymnu na pódiu s extremistickým protiislámským aktivistou Konvičkou, který požadoval zřízení plynových komor a koncentračních táborů pro muslimy. Zatímco Česká republika projevila ukrajinským uprchlíkům obrovskou podporu, neboť je snadné pochopit, jaký vztah mají Češi k tragédii vysídlených Ukrajinců, kteří prchají ze své země před ruskou agresí, takzjevná diskriminace romských uprchlíků z Ukrajiny však ukazuje, že xenofobie a rasismus v české společnosti přetrvávají. Česká republika stále neratifikovala Istanbulskou úmluvu, jejímž cílem je předcházet násilí na ženách, chránit oběti a ukončit beztrestnost pachatelů. Když Česká republika 12. května 2016 úmluvu podepsala, byla jedním z posledních členských států EU, který tak učinil. Úmluva považuje násilí na ženách za závažné porušení lidských práv i formu diskriminace a usiluje o dosažení nulové tolerance vůči genderově podmíněnému násilí.

"Rádi bychom poskytli dostatek času na politickou diskusi o dané otázce. To samozřejmě nevyklučuje další kroky směřující k rozhodnutí, zda bude Istanbulská úmluva ratifikována, či nikoliv, za předpokladu, že do tohoto data dojde k politické shodě," uvedl mluvčí ministerstva spravedlnosti Vladimír Řepka.<sup>43</sup>

Česká republika nabízí ženám ideální podmínky pro samostatné cestování, rozvoj kariéry a prodlouženou mateřskou dovolenou.

Česká republika je ovšem také na konci čtených, poněkud rozporuplných žebříčků s rozdílem v odměňování žen a mužů, který patří k nejvyšším v EU, a podprůměrným počtem žen ve vedení firem a ve správních radách.

Pokud jde o bezpečnost, velké procento žen v zemi se cítí obtěžováno ve veřejné dopravě a v zemi chybí kritické služby pro oběti znásilnění a domácího násilí.

---

<sup>43</sup> Yaromich, K. OPINION: Czechia still needs to repair its human rights record. *expats.cz* [Online]. <https://www.expats.cz/czech-news/article/what-does-czechias-election-to-unhrc-mean-for-human-rights-in-the-country> (accessed May 17, 2022).



## 5.1 Zkušenosti

Laura

Lauren Changová je americká fotbalistka z Georgie, USA, která hrála fotbal na univerzitě v Jižní Karolíně, než se připojila k fotbalovému týmu AC Sparta Praha.

Přestěhovala se do Prahy před půl rokem z americké Georgie poté, co podepsala smlouvu s ženským fotbalovým týmem Sparty Praha. Je jí 23 let, a může se pyšnit bakalářským titulem z politologie a magisterským titulem z obchodu. I přesto, že má jasně stanovené fotbalové cíle, plánuje také studovat práva. Už jako dítě si vždy myslela, že buď bude prezidentkou, nebo fotbalistkou. Nejvíce jí zaujal systém veřejné dopravy. Všechno je dosažitelné do 10-15 minut. Také se jí líbí, že je tu tolik různých čtvrtí, každá s vlastní osobitostí. Během 5-10 minut může zažít úplně jinou Prahu.

„Nejprotivnější lidé v Praze jsou staré paní v obchodech s potravinami, mám z nich hrůzu. Obecně jsem si všimla, že lidé jsou tu zpočátku opravdu chladní. Já jsem z jihu v USA, a když jsem ve výtahu s jiným člověkem, vždycky si s ním popovídáte, i když toho člověka neznáte. Ale tady lidé říkají, že u Američanů je těžké poznat, jestli jsme falešní, nebo ne, protože se pořád usmíváme a s každým se bavíme.“ Říká Lauren.

Další otázka na Lauren byla, zda na sobě cítí vliv české komunikace.

„Panebože, hodně! Když jsem se vrátila domů, zjistil jsem, že se s lidmi nebavím. Vlastně už při přestupu z Amsterdamu - a v celém letadle byli sami Američané - jsem tam jen tak seděla se sluchátky v uších a pak se mě někdo zeptal: "Ahoj, odkud cestuješ?". Odpověděla jsem jen "Praha", jednoslovně, což mi přišlo strašně trapné.“

Když nastoupila do týmu, byla jediná, kdo nemluvil česky. Nezbyvalo jí nic jiného než se naučit „přežít“, protože všechny tréninky probíhaly v češtině. Někdy jí spoluhráčka pošeptala instrukce, jindy prostě musela jít s proudem. Na to vůbec nebyla připravená. Myslela si, že jí ještě někdo pomůže s tlumočením. Některé její spoluhráčky byly velmi vstřícné zatímco jiné se zdráhaly nebo styděly mluvit anglicky. Na vysoké škole studovala čínštinu a svým spoluhráčkám říkala: "Váš jazyk je mnohem těžší než čínština." A tak se snažila učit česky.

Její dojmy ze sportovní kultury v České republice ve srovnání s USA, že Ženský fotbal v České republice není tak široce diskutovaný nebo sledovaný jako v USA, kde ženský fotbal získal velkou popularitu. Tento rozdíl může odrážet různé postavení a vnímání fotbalu ve společnosti. Mnoho rodičů v České republice nechce, aby se dívky věnovaly "mužským" sportům, ukazuje na kulturní rozdíly v pohlížení na sportovní aktivity dívek. Tento postoj může ovlivnit úroveň zapojení dívek do různých sportů.

Celkově vzato, její dojmy ukazují na různorodost sportovní kultury a vnímání určitých sportů v různých částech světa, což odráží kulturní odlišnosti mezi Východem a Západem.<sup>44</sup>

Tatiana

Tatiana Prochorenko přijela před třemi lety do České republiky i se svým manželem a dvěma malými dětmi. Oba přijeli pracovat do nemocnice v Ostravě jako lékaři.

„Když jsme se rozhodli pro stěhování, rozeslala jsem naše životopisy, moc jsem tenkrát neuměla česky. Dostala jsem pozvánku na pohovor do Karlových Varů, Ostravy, České Lípy a Českých Budějovic. Nejvíce se nám ale líbilo v Ostravě. V místní nemocnici reagovali velice rychle a personalistka byla skvělá, moc nám pomohla se stěhováním, vše tu zajistit. Moc jsme si sedli. Celkově nám v nemocnici hodně pomohli zajistit vše potřebné, vysvětlovali, jak vše zařídit co nejnázemně. Také nám poradili v úplně běžných věcech jako kam si jít nakoupit.“ Ještě na Ukrajině byla Tatiana na infekčním oddělení, v Česku ale byla možnost pracovat na interně a na geriatrickém oddělení. Její manžel je anesteziolog. Po příjezdu nás ale čekala složitá cesta aprobačních zkoušek. Nestihli jsme první pokus v ruštině a šli jsme hned na českou variantu, to se mi nepodařilo zvládnout. Jedna část testu je medicína a druhá část je legislativa. Vždy jsme zvládli medicínu, ale legislativa nám dělala problém. Pro mě to bylo kritické a vůbec mi to nešlo, manželovi se to ale podařilo. Od začátku letošního roku už má plnou aprobaci za sebou,” popisuje. „Já jsem si nakonec našla jinou cestu. Zůstala jsem v nemocnici, ale na oddělení zdravotních pojišťoven jako revizní lékařka. Nemám tedy přímo kontakt s pacienty, ale opravuji chyby, připravuji věci pro pojišťovny a tak dále.“ Celkově je Tatiana velice spokojená a práci v Česku si nemůže vynachválit. „Musím říct, že je to super, svou práci mám moc ráda, umožňuje mi trávit čas s dětmi, manžel má jako anesteziolog mnohem více práce než já. Určitě se chci v revizním lékařství dál rozvíjet, udělat si další kurzy,“ upřesňuje. Mám tu hodně kamarádů, tak polovina mých přátel tady jsou Češi. Mám kamarádky z oddělení, chodíme spolu do divadla, na večere, na víno, je to moc příjemné. Vůbec se tu necítím jako cizinka. Myslím si, že každý člověk si vybírá svůj pohled na svět. Já volím pozitivní přístup a takové si vybírám i lidi kolem sebe, je to pro mě moc důležité. V práci mám také úžasné vztahy. Cítím se tedy opravdu hezky a je to čím dál tím lepší s tím, jak se zlepšuje moje čeština. Znalost jazyka je tedy opravdu zásadní nejen v práci, ale i pro vztahy,“ chválí si mladá lékařka. Tatiana upozorňuje na rozdíl mezi zdravotní péčí na Ukrajině a u nás. „Moc se mi líbí, jaký je v Česku systém zdravotního pojištění. Je to mnohem lepší než na Ukrajině, když si někdo stěžuje, tak vždycky říkám, že může být i mnohem hůř. Je tu celkově vlídnější prostředí. Na Ukrajině je systém přímých úhrad,

---

<sup>44</sup> Yaromich, K. Lauren Chang on what it's like to play for Czechia's premiere football club as a woman and an expat. *expats.cz* [Online]. <https://www.expats.cz/czech-news/article/interview-with-sparta-football-player> (accessed Sept 16, 2022).

když nemáte peníze, nedostanete pomoc. Navíc na Ukrajině jsou hrozně malé příjmy, takže peníze má tak 10 až 15 % lidí, ostatní jsou chudí. S tím souvisí také to, že jako lékař, pokud nechcete brát úplatky od pacientů, tak máte málo peněz. A my takoví nejsme, nechtěli jsme brát žádné úplatky. Na Ukrajině zkrátka člověk přežívá, ale nežije,“ myslí si Tatiana.

„Na Ukrajině je povinná vojna, zároveň tam stále máme válku. S rodinou jsme bydleli jen 200 kilometrů od válečné zóny. Stalo se mi, že když jsem porodila dítě, dostala jsem povolání do války, to bylo hrozné. Mám kamarády, kteří tam odešli a už se nikdy nevrátili.“

Nemůžu se tedy Tatiany nezeptat, zda vidí pro svou zemi nějaké východisko. „Mám svou zemi ráda, je krásná, přeji jí tedy, aby se její situace zlepšila. Ale do budoucna nevidím. Když jsem nastupovala na lékařskou fakultu, tak jsem si říkala, že za šest let, až dostuduji, že se všechnolepší. Nic se ale nezměnilo a bylo jenom hůř. Muselo by se tam změnit úplně všechno, země trpí velkou korupcí,“ odpovídá mi Tatiana. Svě vyprávění uzavírá tím, že v Česku chce určitě zůstat, nic tu jí ani její rodině nechybí. „Za dva roky bychom mohli získat trvalý pobyt. Pak to pro nás bude ještě lepší,“ dodává.<sup>45</sup>

Tatiana Prochorenko, ukrajinská lékařka pracující v České republice, ocenila otevřenost zaměstnavatelů v nemocnici v Ostravě vůči zahraničním pracovníkům. Z jejího příběhu vyplynulo, že nemocnice aktivně podporovala proces adaptace, což zahrnovalo nejen profesionální aspekty, ale i osobní poradenství.

V jejím vyprávění zdůraznila příjemné pracovní prostředí a vztahy s českými kolegy. Její aktivní sociální život mimo pracoviště a přátelství s českými kolegy ukazují na možnost úspěšné integrace do místní komunity.

Tatiana také vyjádřila pozitivní dojem ze systému zdravotního pojištění v České republice, který podle ní představuje výraznou výhodu oproti podmínkám na Ukrajině.

Celkově lze z jejího příběhu vyčíst, že Česká republika může poskytovat příjemné pracovní a životní podmínky pro zahraniční pracovníky a že Tatiana se úspěšně začlenila do místní společnosti.

Samira

Samira Abasszade, narozená v Ázerbajdžánu a vyrůstající v Rusku, se rozhodla se svou rodinou usadit v České republice. Jejich volbu ovlivnilo pozitivní vyprávění jejího strýce, který zde sloužil v osmdesátých letech a vždy hovořil kladně o lidech a zvycích.

Samira strávila část svého dospívání v Rusku, kam jezdila studovat do Ázerbajdžánu, kde žila u své babičky. V roce 2005 se s rodinou přestěhovala do České republiky, kde se jí narodily

---

<sup>45</sup> Ali, S. „Jako cizinka se tu necítím,“ říká ukrajinská lékařka žijící v Česku. *hatefree.cz* [Online]. <https://www.hatefree.cz/clanky/jako-cizinka-se-tu-necitim-rika-ukrajinska-lekarka-zijici-v-cesku-2> (accessed March 28, 2022).

dcery, zatímco synové byli ve věku dvou let. Děti jsou nyní spokojené, mají zde řadu kamarádů, a rodina plánuje v Česku zůstat.

Samirin příběh reflektuje pozitivní zkušenosti s životem v České republice a její touhu pevně se tu usadit.

Samira o sobě říká, že vždy hledá pozitiva a v nové zemi se jí od počátku žilo dobře. Malému kulturnímu šoku se však nevyhnula. „V Rusku jsme byli zvyklí, že obchody jsou dlouho otevřené, obzvláště v sobotu, protože lidé chodí ven. V Kostelci nad Orlicí, kde jsme zpočátku žili, jsme se v sobotu večer vydali ven na nákup. Jenže všechny obchody byly už zavřené. Museli jsme si zvyknout, že je potřeba nakoupit včas,” vzpomíná s úsměvem na první dny v Česku.

Spolehnout se však dle svých slov vždy mohla na pomoc okolí. „Jsem muslimka a normálně chodím ven v šátku a mluvím se sousedy, s prodavači nebo s lidmi na ulici a vždy jsem potkala pozitivní lidi. Známi mi říkali, že se setkali s nepříjemným jednáním, ale já ne,” popisuje. „Jednou jsem se zeptala na ulici jedné paní, ale ona mi neodpověděla. Místo ní mi odpověděl takový drsný pán s dlouhými vlasy, toho bych sama nikdy neoslovila. Ale on dokonce vytáhl mobil a na mapě mi ukázal cestu,” doplňuje. Samira dříve pracovala v restauraci, kvůli pandemii však o zaměstnání přišla a nyní hledá nové. Je také studentkou oboru Dějiny evropské kultury na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy.

Česká republika je podle Samiry v Ázerbájdžánu velmi známá. Hned několik jejích strýců a známých bylo u nás v období Sovětského svazu na vojně. „Také český křišťál je dodnes důležitý. U nás holky na svatbě dostávají věno a český křišťál v něm nesmí chybět.

„Ázerbájdžánci jsou jako národ otevřenější. Nikdy jsem si například nevšimla rozdělování na národy, ten je Rus, ten je Žid. Někdo mohl být špatný člověk, ale nebylo to spojováno s jeho národností. Ázerbájdžánci spíš naopak chtějí poznat jiné národy, povídat si a společně se potkávat třeba u jídla,” vypráví Samira, která žila i ve městech s velkou ruskou menšinou a nezaznamenala problémy. „S rozdělováním jsem se setkala až v Rusku. Ale i tam už se situace pomalu mění,” podotýká s tím, že právě spolupráce a propojování jsou pro společenské změny důležité. „Řekla bych, že mladí už jsou na jiné cestě než starší generace,” uzavírá.<sup>46</sup>

Příběh Samiry Abasszade nabízí inspirativní pohled na integraci a pozitivní zkušenosti s životem v České republice. Je zajímavé, jak se její rozhodnutí přestěhovat do nové země odrazilo nejen na ní, ale i na její rodině. Její příběh odráží důležitost komunity a vzájemné podpory v procesu adaptace.

---

<sup>46</sup> Škardová, M. „Český křišťál u nás ve věnu nesmí chybět,” říká Ázerbájdžánka žijící v Česku. *hatefree.cz* [Online]. <https://www.hatefree.cz/clanky/cesky-kristal-u-nas-ve-venu-nesmi-chybet-rika-azerbajdzanka-zijici-v-cesku-2> (accessed Jan 31, 2022).

Pozitivní interakce Samiry s okolím, zejména s ohledem na její náboženskou identitu, zdůrazňuje otevřenost a tolerance některých lidí v České republice. Je povzbudivé vidět, jak může pozitivní setkání s jednotlivci přispět k pohodlnějšímu začlenění do nového prostředí.

Samirin pohled na rozdíly v národnostech a otevřenost Ázerbájdžánců k poznávání jiných kultur je zajímavý. Zdá se, že pro ni bylo snazší plynule komunikovat a navazovat vztahy, což naznačuje, že mnoho bariér může být překonáno vzájemným porozuměním a otevřeným dialogem.

Celkově lze z příběhu Samiry vyčíst sílu osobní resilience, pozitivní přístup k novým výzvám a schopnost najít podporu ve společenství. Její příběh může sloužit jako inspirace pro ty, kteří procházejí podobným procesem adaptace do nové kultury.

#### Karmína

Karmína, s kořeny ve Slovinsku a Iráku, má jedinečný rodinný původ. S matkou Slovinkou, která se věnuje ortodoncii, a otcem Iráčanem, který studoval na České zemědělské univerzitě, má pestré kulturní a genetické pozadí.

Příběh rodičů Karímy započal v Praze, kde se její otec při studiu na České zemědělské univerzitě setkal s její matkou, jež studovala ortodoncii na Slovensku. Karmína se narodila a vyrůstala v Praze, kde se její rodiče usadili.

„Pro mě je typické, že mám pořád energii něco dělat. Tam, kde většina lidí skončí, se já odrazím a jdu dál. Nevidím moc hranice,” říká Karíma. To se do značné míry ukázalo také v jejím dětství, když se s matkou přestěhovala do Kutné Hory a začala chodit na tamní základní školu. „Bylo to strašné. Nejhorší období v mém životě,” hodnotí. „Stačilo už jen to, jak se jmenuju a že mám tátu Araba. Byla jsem ten největší pól. Smáli se mi snad kvůli všemu.” Podle svých slov pak zažila jak psychickou šikanu, tak mlácení. „Smáli se mi, že mám jiné oči, nos. Ale já vlastně nic moc jiného nemám. Spouštěčem bylo to jméno. Taky jsem špatně mluvila.” Vypadaly jí totiž naráz všechny mléčné zuby, matka byla k tomu Slovenka a perfektní češtinou nemluvil ani její otec. Její mluva proto byla jedním ze stabilních témat posměchu.

Arabský původ se pak ukázal jako problematický i ve vztahu k některým rodičům spolužáků. „Jednou mi kamarádka, se kterou jsem chodila ven, řekla, že už nemůže. Že jí to mamka zakázala. Prý jsem Arabka,” vybavuje si. „Strašně mě to ranilo. Pak se pořád cítíš podřadně, i když jsi nic neudělal.” Dodává, že paradoxní bylo, že v té době vůbec nevěděla, co to být Arabka znamená. A to vše v situaci, kdy se matka snažila veškeré arabské vlivy od Karímy držet až úzkostlivě stranou. Aby dcera zapadla.

Ke zvratu došlo po přechodu na Střední průmyslovou školu sdělovací techniky Panská do Prahy. Její odlišnost najednou začala být v kreativním prostředí předností. „Trvalo mi, než jsem

se srovnala. Byla jsem naprosto traumatizovaná zkušenostmi z Kutné Hory.” Tam se jí také dostalo podpory ze strany některých učitelů, kteří v ní rozpoznali hloubavého člověka s talentem a předpovídali, že bude jednou dělat umění.

Dodnes se jí stává, že když má nějakého partnera, řeší občas, jak budou reagovat rodiče, až ji představí. Její přátelé bývají čas od času případně znepokojeni tím, co bude někdo z jejich okolí říkat, až ho s Karímou seznámí. Některé galerie jí zase navrhují, jak by měla své jméno změnit, aby znělo „lépe”. „Už mě to netraumatizuje. Už to nejsou ty stavy jako dřív ve stylu: Jdu se zabít, mám blbý jméno.” Přiznává, že ho má naopak ráda a snaží se dříve nepříjemné situace obracet v humor a vlastní pobavení. Když byla například nedávno u lékaře, který vyšel do čekárny a volal její jméno, přelétl očima po přítomných pacientkách a hledal Karímu. „Mě ale úplně přehlížel, přestože jsem se postavila a šla k němu.”<sup>47</sup>

Příběh Karimy ukazuje na složitost lidské identity, která může být ovlivněna kulturním, genetickým a sociálním pozadím. Její rodinná historie spojující Slovinsko, Irák a Českou republiku přináší do jejího života různorodost a unikátní perspektivy.

Karima čelila obtížným situacím v dětství, když se stala terčem posměchu a šikany kvůli svému arabskému původu a odlišnému vzhledu. Tato zkušenost měla silný vliv na její sebeúctu a pocity přijetí. Nicméně, přechod na střední školu v Praze přinesl pozitivní zvrát, když se její odlišnost stala v kreativním prostředí předností. Tato změna ukazuje, jak prostředí může hrát klíčovou roli v přijetí a rozvoji individuální identity.

Jméno Karima samo o sobě se stalo bodem kontroverze a potenciálních konfliktů. I přes tlak ze strany některých lidí, Karima si začala vážit své identity a postupně se naučila obracet obtíže v humor a vlastní pobavení. Její příběh přináší do popředí téma předsudků, stereotypů a snahy o začlenění do společnosti.

Celkově lze z příběhu Karimy vyčíst sílu odolávání a transformace, která může nastat, když jedinec nachází svou vlastní hodnotu a sílu ve své odlišnosti. Tento příběh také zdůrazňuje důležitost podpory ze strany učitelů a okolí, která může hrát klíčovou roli v procesu formování identity a sebeúcty.

#### Tetana

Tetana je mladá žena, která se narodila na Ukrajině, ale v současné době žije v České republice. Má sestru, tátu a mámu, kteří s ní společně podnikli odvážný krok a přestěhovali se za lepším životem do nové země. Tetana má také zbytek rodiny, včetně prarodičů a tety, která zůstali na Ukrajině. Její otec, který hodně cestoval po Evropě, se zamiloval do Prahy a rozhodl se

---

<sup>47</sup> Houdek, L. „Smáli se mi, že jsem Arabka. Já ani nevěděla, co to je,” říká česko-irácká umělkyně. *hatefree.cz* [Online]. <https://www.hatefree.cz/clanky/karima-al-mukhtarova> (accessed Sept 21, 2019).

přestěhovat celou rodinu do České republiky. Tento krok byl motivován touhou poskytnout svým dětem lepší životové podmínky. Příchod do Česka v roce 2001 byl pro rodinu zásadním okamžikem. Začátek byl obtížný, zejména kvůli neznalosti jazyka, ale Tetana a její rodina se postupně učili česky a přizpůsobovali se novému prostředí.

Její otec se do České republiky přestěhoval dříve, aby zajistil byt a víza pro celou rodinu. Po nějakém čase a s připraveným místem k bydlení přijela mamka s oběma dětmi, z nichž bylo Tetane v té době pouhý rok. Oba rodiče měli podnikatelská víza a nějaký příjem z Ukrajiny, což jim umožnilo usadit se v novém prostředí.

V průběhu prvních deseti let v České republice rodina získala trvalý pobyt. Zpočátku měli rodiče jeden druhého a postupně si našli i nějaké známé. Sestra se starala o Tatane, zatímco rodiče intenzivně pracovali, aby zajistili rodinu. Kamarádka maminky pomáhala vyzvedávat Tetanu ze školky a občas ji hlídala.

Rodina se cíleně distancovala od kultury své původní země, od televize, knih a hudby, zaměřujíc se zejména na jazykovou adaptaci a přizpůsobení se novému životu v České republice.

„Ve školce jsme byli docela „namíchaní“, takže to bylo v pohodě. Na základce jsem se ale poprvé setkala se šikanou. Doteď si pamatuji, jak jsem vždycky přišla ze školy domů a brečela jsem na záchodě. Mamka nevěděla proč a byla z toho hodně zoufalá. Potom ze mě dostala, že mi jeden kluk nadává do ruské děvky, to bylo asi ve čtvrté a páté třídě. Pořád na mě útočil, byla jsem snadný terč. Takové narážky byly i na druhém stupni. Když jsem udělala gramatickou chybu nebo jsem neznala nějaký film, přišel výsměch.“ Říká Tetana.

Tetana, nachází svůj fyzický domov v České republice, ale stále pociťuje spojení se svou ukrajinskou identitou. "Na Ukrajině je naprosto běžné zaklepat na dveře a říct: 'Chtěl jsem tě vidět, tady nesu klobásky.' To je ve mně stále. Když mi někdo zaklepe na dveře, jsem ráda, udělám večeři, i když mám skoro prázdnou lednici. Nemám s tím problém, protože je hezké, že si někdo vzpomněl a navštívil mě." Tetanin příběh podtrhuje složitost kulturní identity a jaké může být vyvažování mezi odlišnými očekáváními a tradicemi. Její otevřenost a připravenost přijímat i jiné kultury jsou patrné, ačkoli si je vědoma, že to může vyžadovat některé úpravy v chování ve srovnání s domovskou Ukrajinou.

„Někteří Češi mohou pohlížet na Ukrajince jako na podřadnou pracovní sílu, zejména pokud si všimnou jednotlivců, kteří způsobují problémy nebo nejsou začleněni do společnosti. Často jsou však přehlíženi ti Ukrajinci, kteří jsou aktivní, vzdělaní, studují, pracují a snaží se zapojit do společnosti. Tito lidé přijeli za lepším životem a usilují o svůj vlastní živobytí nebo pomáhají svým rodinám na Ukrajině v obtížné situaci.“

"Co bychom s tím my jako Češi mohli dělat, abychom všechny neházeli do jednoho pytle?" odpověděla Tetana, že je důležité si uvědomit, že i Češi odjíždějí do zahraničí pracovat a začínají od nuly. Zároveň zdůraznila, že každý jedinec je individuální a závisí na něm, jak se dokáže přizpůsobit a začlenit do společnosti. Tetana věří, že není správné hodnotit všechny Ukrajince stejně a že je důležité poskytovat pomoc a porozumění místo předsudků.

Tetana se nikdy nesetkala s nějakou nenávisť. Myslí si, že možná to souvisí s tím, že nemá výrazný přízvuk a od dětství chodila na české školy, včetně vysoké školy. Vizualně se neliší od ostatních v oblékání a životním stylu, což pravděpodobně přispívá k tomu, že není na první pohled rozpoznatelná jako cizinka. Tetana však zdůrazňuje, že jsou zde i lidé s výraznějším přízvukem, kteří se snaží a postupně se integrují do společnosti. Někdy se jí i stane, že prohodí slovosled, což může některé lidi překvapit. Věřící, že v dnešní době existuje více lidí v Česku, kteří se snaží poznat a akceptovat různé kultury, avšak stále je přítomná část populace s předsudky vůči Ukrajincům, což může být ovlivněno historií.<sup>48</sup>

Z Tetanina příběhu vyplývá, že kulturní identita je komplexní a může být ovlivněna mnoha faktory, včetně místa narození, rodinné historie a životních zkušeností. Přestěhování do České republiky představovalo pro její rodinu odvážný krok směrem k lepšímu životu, ačkoli to zároveň přineslo mnoho výzev, zejména v oblasti jazykové a kulturní adaptace.

Tetana zdůrazňuje, že i přes integraci do české společnosti si stále uchovává kus své ukrajinské identity. Její vnímání návštěv a pohostinnosti na Ukrajině kontrastuje s českými zvyklostmi, což ilustruje rozdíly v kulturních očekáváních.

Z pohledu Tetany na vnímání Ukrajinců v české společnosti vyzdvihuje potřebu nerozlišovat všechny jednotlivce stejným metrem a vyvarovat se generalizacím. Věřící, že je důležité nabízet pomoc a porozumění namísto vytváření předsudků vůči lidem, kteří přišli za lepším životem.

Celkově lze z Tetanina příběhu vyčíst poselství tolerance, otevřenosti k různým kulturám a schopnosti nacházet rovnováhu mezi svou identitou a adaptací na nové prostředí. Její zkušenosti reflektují dynamiku soužití v multikulturní společnosti a výzvy, které s sebou může přinášet.

V současných teoriích se rozlišuje mezi různými formami mezinárodní migrace, zejména mezi dvěma základními – dobrovolnou a nucenou migrací (Janků 2006). Hlavním východiskem pro tuto kategorizaci je míra dobrovolnosti resp. donucení, která charakterizuje odchod ze země původu do země jiné. Nicméně tento pohled se zdá být zjednodušující (nejen) pokud se zaměříme na skupinu migrujících žen. Často i v případech, kdy se nejedná u nucenou migraci (uprchlictví), ale například o pracovní nebo rodinnou migraci se ukazuje, že nemusí být založena

---

<sup>48</sup> Pasz, J. Češi se na nás Ukrajince dívají jako na podřadnou pracovní sílu, říká studentka Tetana. *hatefree.cz* [Online]. <https://www.hatefree.cz/clanky/tetana-poljakova> (accessed July 14, 2020).



na individuálním, autonomním rozhodnutí jedince. Zejména v případě, kdy ženy následují svého partnera se projevuje hierarchické rozdělení pozic a moci ve vztahu a rodině, a to rozdělení tradiční (nerovnost ve vztahu), kdy muž vykonává rozhodnutí, kterému se žena podřizuje, jak vystihuje následující citace z rozhovoru.

*„Mě jako osobně nic nevedlo, jenom že změna, že manžel jel sem, tak musela jsem za ním, že jo. Já jsem bydlela v (město na Ukrajině, pozn. aut.), tak měla jsem hezkou práci docela.“*

Migrantka z Ukrajiny (Víznerová 2008)

## 6. Zneužívání pracovních práv žen migrantek na pracovním trhu

*Na postavení migranta/ky na českém trhu práce a jeho/její pracovní mobilitu má dále vliv také motivace a realizace migrace s následnou administrací pobytu, sociální a kulturní kapitál imigranta/ky, znalost českého jazyka a příbuzenské závazky, rodičovství a gender.<sup>49</sup>*

*Kategorie genderu se mj. projevuje při segmentaci trhu práce. Přetrvává tradiční genderová dělba práce, v určitých sektorech a pracovních pozicích převládají ženy, v jiných muži, (přičemž feminizované obory jsou většinou výrazně hůře placené). Ještě více se situace problematizuje v případě migrantů/tek, kteří naplňují poptávku současných ekonomik po nekvalifikované a levné práci, která se ve velké míře odehrává v rámci šedé ekonomiky, na sekundárním nebo nelegálním trhu práce, mimo kontrolu státu, bez jakéhokoli sociálního zabezpečí, zdravotního pojištění, ochrany proti diskriminaci a porušování lidských práv. „Genderové nerovnosti jsou tak dále posilovány třídními, etnickými, národnostními a rasovými nerovnostmi a útlak žen je reprodukován prostřednictvím genderové a rasové dělby práce“<sup>50</sup>*

*Mezi muži migranty a ženami migrantkami existují výrazné příjmové nerovnosti. Výzkum, jehož cílovou skupinou byli ekonomičtí migranti/ky z Číny, Vietnamu, Ruska a Ukrajiny (tj. nejpočetnější skupiny cizinců/nek z třetích zemí na území ČR) zjistil, že ženy na pozici zaměstnankyň vydělávají o 3500 korun méně než muži. Rozdíl příjmů mezi pohlavími existuje i na některých obdobných pracovních pozicích..<sup>51</sup>*

*Česká republika v současné době nepředstavuje toliko zemi tranzitní, nebo zemi původu migrantů, ale je také pro mnohé migranty zemi cílovou. Vstup do Evropské unie v květnu 2004, ale také narůstající potřeba pracovní síly ovlivnil migrační toky také u nás. Jak občané jiných států Evropské unie, tak i cizinci ze třetích zemí, zde nacházejí pracovní uplatnění, možnost lepšího finančního ohodnocení a zajištění životních podmínek, které v jejich zemi původu nebyly dostupné. Je tomu skutečně tak u všech migrantů, a když ano, za jakou cenu? Je nutné si také úvodem uvědomit, že integrace jak migrantů do společnosti, a žen migrantek s ohledem na jejich specifickou situaci zvláště, může být úspěšná toliko v případě důsledného potírání diskriminace a poskytnutí adekvátní ochrany.<sup>52</sup>*

---

<sup>49</sup> Grygar, Čaněk, Černík 2006

<sup>50</sup> Uhde, Víznerová 2006

<sup>51</sup> Analýza přístupu 2007: 46

<sup>52</sup> ANALÝZA K PROBLEMATICE POSTAVENÍ MIGRANTEK A MIGRANTŮ V ČESKÉ REPUBLICE. Organizace pro pomoc uprchlíkům [Online]. <https://www.opu.cz/wp-content/uploads/2016/06/Analýza-k-problematice-migrantek-a-migrantů-v-České-republice.pdf> (accessed 2016).

V posledních letech se mluví o tzv. feminizaci migrace, a to právě z důvodu nárůstu pracovní migrace žen, což potvrzují i statistiky.

*K 31. 12. 2021 pobývalo legálně na území České republiky celkem 660 849 cizinců, z toho více než polovina (338 030 neboli 51,2 %) na základě některého z druhů přechodného pobytu (občané tzv. třetích zemí na dlouhodobá víza nebo dlouhodobý pobyt, občané EU a jejich rodinní příslušníci na základě registrovaného přechodného pobytu). Celkem 320 534 cizinců mělo na území našeho státu platné povolení k trvalému pobytu. Zbytek, tj. 2 285 osob, tvořili cizinci, kterým byl na území České republiky udělen azyl. Podíl cizinců na populaci ČR tak v roce 2021 vzrostl na 6,3 %, přičemž meziroční přírůstek celkového počtu cizinců činil 26,1 tisíce.*

*Zastoupení žen mezi cizinci s povoleným pobytem v posledních letech mírně roste, přičemž muži mají stále většinu. Koncem roku 2021 tvořily ženy 43,5 % legálně žijících cizinců v ČR (pro srovnání v roce 2011 to bylo 42,7 %).<sup>53</sup>*

*Dostupné statistiky dále poukazují i na skutečnost, že ženy migrantky, které mají přístup na trh práce a ty, jež potřebují pracovní povolení, zastávají převážně nízko kvalifikované pozice. Týká se to až 50 % všech pracujících migrantek, což je rozhodně alarmující*

*Antropoložka Petra Ezzedine ve své teorii „trojí neviditelnosti“ vysvětluje postavení migrantek na trhu práce. Dle ní jsou migrantky na lokálních i globálních trzích neviditelné na třech úrovních – třídy, etnicity a genderu. Tato "neviditelnost" způsobuje u migrantek jejich profesní segmentaci do několika sektorů ekonomiky, jako je např. textilní průmysl nebo úklidové služby a pomoc v domácnostech.<sup>54</sup>*

*Ženy migrantky představují na trhu práce specifickou skupinu, která se odlišuje jednak od mužů migrantů, jednak od žen českého původu nebo těch, které jsou občankami jiného státu EU. Zatímco muži migranti čelí toliko diskriminaci z důvodu jejich státní příslušnosti resp. etnicity, ženy migrantky čelí diskriminaci také z důvodu pohlaví, jako ženy i matky. Ženy migrantky tak mají mnohem větší obtíže integrovat se na trhu práce. V obou případech je pro ně klíčové jak samotné zapojení se do trhu práce, tak jejich následné postavení na něm.*

*Není raritou, že žena z důvodu svého mateřství či těhotenství přijde o práci. V takovýchto případech je třeba řešit nejen samotnou diskriminaci ženy zaměstnavatelem jako matky, ale i*

---

<sup>53</sup> [www.czso.cz](http://www.czso.cz)

<sup>54</sup> <https://czechia.iom.int>

podpořit tyto ženy v životní situaci, do které je diskriminace zaměstnavatelem dostala a pomoci jim v hledání práce, bydlení a možných řešení do budoucnosti.<sup>55</sup>

„Výzkum CERGE a Univerzity Karlovy mezi čtyřmi stovkami žen cizinek poprvé zmapoval, za jakých podmínek tady pracují. A odhalil, že často není o co stát. Rodiny, které si je najímají, je prý mnohdy vykořisťují. Ženy pracují načerno, nemají dovolenou ani osobní volno. Migrantky se navíc bojí ozvat, aby nepřišly o práci. Neplnění smluv, neproplácení přesčasů, práce načerno a nedostatek soukromí provází zaměstnání některých hospodyň a chův, které do Česka přijíždějí nejčastěji z Ukrajiny. O práci mají zájem také Filipínky, Moldavanky nebo ženy ze střední Asie. Podle Magdy Faltové, ředitelky Sdružení pro integraci a migraci, které se na výzkumu podílelo, pracuje načerno více než polovina žen v domácnosti, 33 procent má živnostenský list, dvacet procent pracovní smlouvu.

Na vyžadování přesčasů si stěžovala každá třetí žena, 30 procent také uvedlo, že nemají nijak stanovenou pracovní dobu a prostě pracují, dokud je potřeba. Přesčasy nejsou propláceny u 23 procent respondentek.

Cizinky jsou ochotné ke kompromisům, protože živí svou rodinu a děti v mateřské zemi. Ženy jsou velmi opatrné a o medializaci většinou nestojí. Z dalších problémů ženy ve výzkumu upozorňovaly hlavně na kulturní odlišnost - to bylo 23 procent žen a také na jazykovou bariéru. Čtrnáct procent migrantek také uvedlo, že měly problém vyjednat si se svým zaměstnavatelem dovolenou, aby například mohly jet za svou rodinou. Práce v domácnosti většinou rodiny ani nepovažují za opravdové zaměstnání.“ říká sociální antropoložka Petra Ezzeddin z Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy.

„Navíc je minimum cizinek, které porušování práv nahlásí, což situaci komplikuje.“ dodává ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová z ČSSD.

Největší poptávka je u nás hlavně po úklidových službách - ty vykonává téměř 80 procent žen, 43 procent hlídá děti. Češi preferují spíše menší zásah do soukromí - a nechat si od někoho uklidit nebo vyžehlit je méně osobní než například péče o dítě.<sup>56</sup>

Antropoložka Petra Ezzeddine se věnuje postavení pracujících migrantek, přičemž v českém kontextu jde zejména o ty ze zemí bývalého Sovětského svazu a bývalé Jugoslávie. Působí jako vysokoškolská pedagožka na Fakultě humanitních studií UK a jako expertka na rovné příležitosti ve Sdružení pro integraci a migraci.

---

<sup>55</sup> EZZEDDINE, P. Reflexe genderu v procesu migrace. In Kolektiv autorů (eds.). Migrace a rozvoj: rozvojový potenciál mezinárodní migrace. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, 2011, s. 229-242. Dostupné na [http://www.iom.cz/files/Kapitola\\_11.\\_-\\_Reflexe\\_genderu\\_v\\_procesu\\_migrace.pdf](http://www.iom.cz/files/Kapitola_11._-_Reflexe_genderu_v_procesu_migrace.pdf)

<sup>56</sup> Schusterová, K.; et al. Migrantky pracující v českých domácnostech bývají často vykořisťovány. *Plus.rozhlas* [Online]. <https://plus.rozhlas.cz/migrantky-pracujici-v-ceskych-domacnostech-byvaji-casto-vykoristovany-7689477> (accessed June 16, 2014).

*„Ženy samy poukazovaly na to, že migrace není pro každého. Doma byly kvalifikované, zvyklé starat se o děti a chodit do respektované práce – a u nás se z nich ze dne na den staly uklízečky. Takový sociální propad a odloučení od nejbližších nemusí vydržet každý. Šlo o generaci socialistických žen, jež byly vedeny k tomu, že musejí všechno zvládnout. Na nějaké psychické propady nebyl čas ani prostor. V jejich případech různé posttraumatické stavy vyplouvají na povrch často až v důchodovém věku, kdy mohou vypnout a jejich styl života se změnit. Ukazuje se, jak důležité je neopominout v takových případech roli terapie – čím dřív se s ní začne, tím lépe. I když je psychosociální péče poskytována, a to zejména díky různým neziskovým organizacím, zasloužila by si ze strany státu větší podporu.*

Na otázku, zda je zkušenost migrace pro ženy složitější než pro muže, odpověděla Ezzeddine následovně:

*„To záleží na celé řadě faktorů: vzdělání, etnicitě, náboženství, profesi a podobně. Obecně se dá říct, že jsou ženy v některých situacích zranitelnější. Bývají to obvykle ony, kdo se připojuje k partnerovi, který už v zahraničí nějakou dobu žije, nebo k českému občanovi v rámci institutu sloučení rodiny. Tím pádem se stávají na vztahu do určité míry závislé – když skončí, skončí i jejich pobyt. Často kvůli tomu setrvávají v nevyhovujících vztazích, v nichž mohou v některých případech zažívat také domácí násilí.“<sup>57</sup>*

Praxe Organizace pro pomoc uprchlíkům naznačuje, že mnoho žen migrantek s vysokoškolským vzděláním v České republice čelí dequalifikaci a nevyužití svého potenciálu. *Například klientka, která byla vysokoškolskou profesorkou práv na Kubě, se zde nyní musí spokojit s pomocnými pracemi v masážním salónu a mytím nádobí v restauraci. To ukazuje, že vzdělání, které tyto ženy získaly ve své zemi původu, není v České republice plně akceptováno nebo uznáváno. Aby mohly uplatnit svůj potenciál, musí projít procesem nostrifikace, absolvovat různé zkoušky a doplnit si vzdělání. Pro mnoho z nich je to finančně i mentálně náročné, zejména pokud jsou již ve vyšším věku. To často vede k tomu, že se ocitají v nízko kvalifikovaných pracovních pozicích.<sup>58</sup>*

Rozhovor s uvedenou klientkou potvrzuje, že nerovnost postavení migrantek na trhu práce má výrazný dopad na organizaci rodinného života. Klientka zdůrazňuje, že:

*„Vystudovala jsem vysokou školu a ve své rodné zemi jsem pracovala jako univerzitní profesorka. Tady v Praze mou profesi nemohu vykonávat, což chápu. Nestěžuji si. Na práci,*

---

<sup>57</sup> Vlasáková, K. Globalizujeme i sociální práva. Petra Ezzeddine o migrantkách pracujících v českých domácnostech. *Novinky.cz* [Online]. <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-globalizujeme-i-socialni-prava-petra-ezzeddine-o-migrantkach-pracujicich-v-ceskych-domacnostech-40024954> (accessed Feb 21, 2017).

<sup>58</sup> <https://www.opu.cz/pribeh/>

*kteřou teď dělám, bych nepotřebovala univerzitní titul. I když jsem vděčná, že mám zaměstnání, je těžké vidět kolegy, kteří vydělávají více peněz než já i když jsou na stejné pracovní pozici a vykonávají stejné povinnosti. Zaměstnavatele mockrát využívají toho, že jsi žena, cizinka, že práci nutně potřebuješ a tak ti dávají nižší plat. Mluvila jsem o tomto tématu s mnoha ženami a shodli jsme se. Hodně lidí vidí cizince jako osoby, kterým se nedá věřit. Skoro jako bychom všichni byli kriminálníci. Těžké na tom je, že se často utvrdí v určitém názoru na tebe a ani nemají zájem tě poznat. Ale nejtěžší je, když tě lidi vyloženě nerespektují kvůli tvému původu. Vím, že tohle se děje všude ve světě, bohužel.“<sup>59</sup>*

Dalším významným problémem je závislost řady migrantek na zprostředkovatelských subjektech, kteří slibují zajistit cestu, ubytování, zdravotní pojištění a zaměstnání. Tyto agentury často strhávají část mzdy (někdy dokonce až 100 %), ukládají nelegální pokuty a poplatky, zdržují vyplácení mzdy a překračují maximální pracovní dobu stanovenou zákonem (až 16 hodin denně).

*V roce 2017 poslanci schválili novelu cizineckého zákona, která výrazně ztěžuje podmínky pro udělení azylu v České republice. Kritici tvrdí, že novela negativně ovlivní zejména postavení žen z jiných zemí, které žijí v Česku.*

*Novela obsahuje ustanovení, které omezuje právo cizinců změnit účel svého pobytu v Česku. Tato změna vyvolala protesty organizací hájících lidská práva, které tvrdí, že to vážně postihne životy smíšených partnerství. Podle nich novela brání cizí ženě, která otěhotní v Česku a ztratí práci, aby si mohla změnit svůj pracovní pobyt na rodinný, i když má manžela v Česku, který by mohl rodinu živit.*

*Organizace Člověk v tísni uvádí, že novela dělá z partnerů ve smíšeném svazku osoby druhé kategorie a některá ustanovení jsou v rozporu s právem EU.*

*Naopak autor návrhu, poslanec sociální demokracie Václav Klučka, tvrdí, že obavy jsou přehnané a že většinou budou cizinci uspokojeni.*

*Kromě toho novela cizineckého zákona umožňuje pracujícím cizincům zůstat v Česku 6 měsíců bez nutnosti žádat o prodloužení víz po třech měsících. Pro podnikatele z ciziny, kteří se podílejí na významných investicích v Česku, novela umožní zůstat v zemi až dva roky.<sup>60</sup>*

---

<sup>59</sup> <https://www.opu.cz/pribehy/>

<sup>60</sup> Kosová, P. Češi žijící s cizinkami to budou mít těžší. *Seznamzpravy.cz* [Online]. [https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesi-zijici-s-cizinkami-to-budou-mit-tezsi-29798?\\_zn=aWQIM0QxMTg3MDMxODQzMDg0NjI4MTI5NCU3Q3QIM0QxNzA0MjIxNTc1Ljk5OSU3Q3RIJTNEMTcwNDIyMTU3NS45OTkiN0NjJTNEQURCMkVDNjFBNDhBNzIzQjg1Rjc4ODI0NUMwRjQ0Qzc%3D&\\_st=MTcwMjIyMjgzODQwMg%3D%3D](https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesi-zijici-s-cizinkami-to-budou-mit-tezsi-29798?_zn=aWQIM0QxMTg3MDMxODQzMDg0NjI4MTI5NCU3Q3QIM0QxNzA0MjIxNTc1Ljk5OSU3Q3RIJTNEMTcwNDIyMTU3NS45OTkiN0NjJTNEQURCMkVDNjFBNDhBNzIzQjg1Rjc4ODI0NUMwRjQ0Qzc%3D&_st=MTcwMjIyMjgzODQwMg%3D%3D) (accessed April 07, 2017).

*„...já tu práci považuju za nejlepší způsob začlenění do společnosti zaprvé a zadruhé peníze jako potvrzení své samostatnosti, své schopnosti jako ženy, své schopnosti stát na nohou, je to mnoho těch významů, ta práce má mnoho významů pro nás běžence, pro jakéhokoliv člověka a pro nás pro běžence obzvláštní.“*

Azylantka z Čečenska (Na rovinu 2007)

Ženy představují významnou a často početnou skupinu migrantů, kteří z různých důvodů migrují do České republiky. Nicméně, často zaujímají "neviditelnou" pozici, která není dostatečně reflektována v migračních politikách, výzkumu ani v integraci migrantů. V posledních letech se sice začalo uvažovat o genderových aspektech migrace a integrace, nicméně tato problematika je stále vnímána jako marginální.

Nedostatečné zohledňování genderových aspektů migrace a integrace ovlivňuje nejen ženy, ale i muže migranty. Politiky a aktivity zaměřené na migraci a integraci cizinců často nebere v potaz individuální a skupinové charakteristiky migrantů, včetně jejich genderové příslušnosti, etnicity, národnosti, náboženského vyznání, věku či sociálního a ekonomického statusu.

## 7. Empirická část

### Ženy migrantky v ČR a jejich vnímání situace

V praktické části mé bakalářské práce jsem se hlouběji zaměřila na vnímání České republiky z pohledu cizinek, které zde pobývají minimálně tři měsíce. Pro sběr dat jsem využila distribuci dotazníků prostřednictvím sociálních sítí, které se ukázaly jako efektivní nástroj.

#### CÍL VÝZKUMU

Mým hlavním cílem při provádění dotazníkového šetření bylo získat větší porozumění tomu, jak se cizinky integrují do české společnosti a jaké potíže či výhody při tomto procesu vnímají. Specificky jsem se zaměřila na jejich využití vzdělání či pracovních zkušeností z původní země v novém prostředí. Dále jsem se pokoušela pochopit jejich postoj k genderové rovnosti v České republice.

#### METODA VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT

Díky dotazníku jsem měla možnost získat rozsáhlé množství dat, což mi umožnilo provést detailní analýzu. Data jsem zpracovala pomocí matematicko-statistických metod v programu MS Excel. Každou otázku jsem nejprve vyhodnotila samostatně a poté jsem vytvořila grafické zobrazení v tom samém programu, což mi pomohlo lépe porozumět výsledkům.

#### HYPOTÉZY

č. 1 „Pro mladší respondentky ve věku 18–21 je obtížnější integrovat do české společnosti“

č. 2 „Respondentky s původem ze slovanského (Rusko, Ukrajina) prostředí by mohly vykazovat pozitivnější vnímání kulturní diverzity v České republice, neboť jsou zvyklé na multikulturní prostředí díky svému původnímu původu než respondentky s původem z jiných kultur by mohli mít odlišné pohledy na českou kulturu.“

č. 3 „Respondentky, jejichž současné zaměstnání odpovídá dosaženému vzdělání, mají vyšší míru spokojenosti s integračním procesem a vnímáním vlastního postavení v české společnosti než respondentky, jejichž zaměstnání není přímo spojeno s vzděláním.“



č. 4 „Respondentky, které se intenzivně učily český jazyk, vykazují pozitivnější vnímání kulturní diverzity a integrace.“

č. 5 „Čím delší dobu žijí respondentky v České republice, tím více se cítí integrované do české společnosti.“

č. 6 „Respondentky, které preferují intenzivní jazykové studium, mají vyšší pravděpodobnost rychlého zlepšení svých jazykových dovedností než ty, které se učí převážně prostřednictvím každodenních interakcí.“

Termín online šetření: 10.12. 2023 – 31. 1. 2024

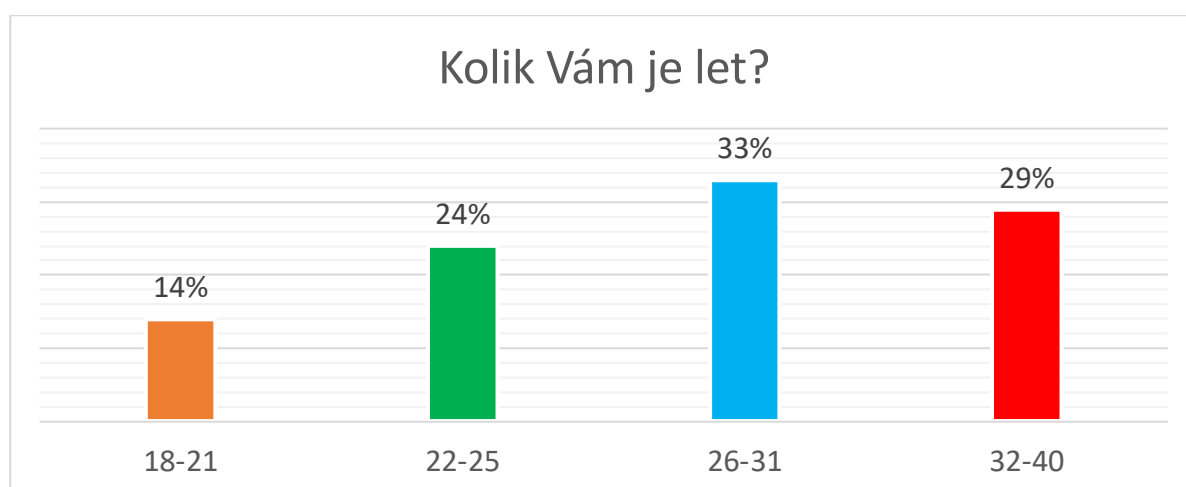
Počet respondentek: 21

Skladba vzorku: Cizinky žijící v České republice

Zpracování dotazníků: [www.surveio.com](http://www.surveio.com)

Chtěla jsem získat informace přímo z mého vlastního průzkumu a nejenom prostřednictvím internetových zdrojů, rozhodla jsem se vytvořit svůj vlastní krátký dotazník s 14 otázkami, na něž anonymně odpovídaly respondentky.

V prvních pěti otázkách jsem chtěla respondentkám poskytnout příležitost se představit a umožnit čtenářům se dozvědět více o migrantkách.

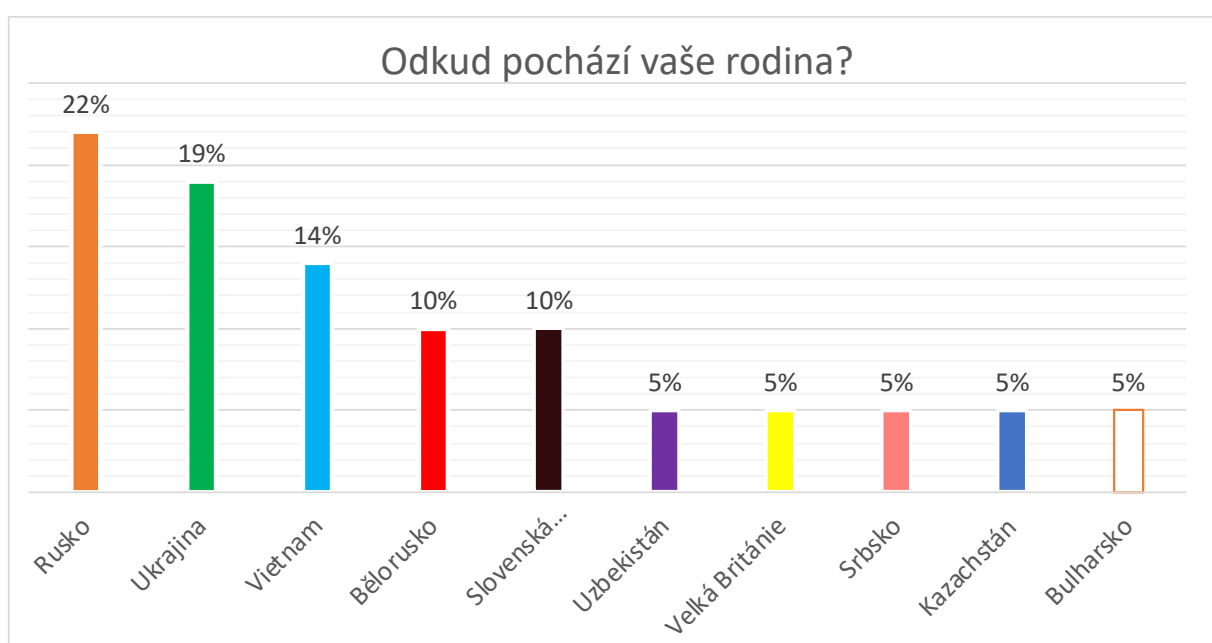


**Graf č. 1**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Na první pohled bylo patrné, že věkový rozdíl respondentek ukazuje na zajímavou diverzitu v mém průzkumu. Skupina ve věku 18-21 let tvoří 14% respondentek, což odráží mladší část vzorku.

Ve věkové kategorii 22-25 let máme 24%, což ukazuje na významnou část mladé dospělé populace. Respondentky ve věku 26-31 let zaujímají největší část s 33%, což naznačuje, že tato skupina představuje část průzkumu. Starší věková skupina 32-40 let tvoří 29%, což odkazuje na účast respondentek i středního věku. Tato škála věkových skupin přispívá k diverzitě průzkumu a umožňuje získat pestrý pohled na různé perspektivy a zkušenosti.

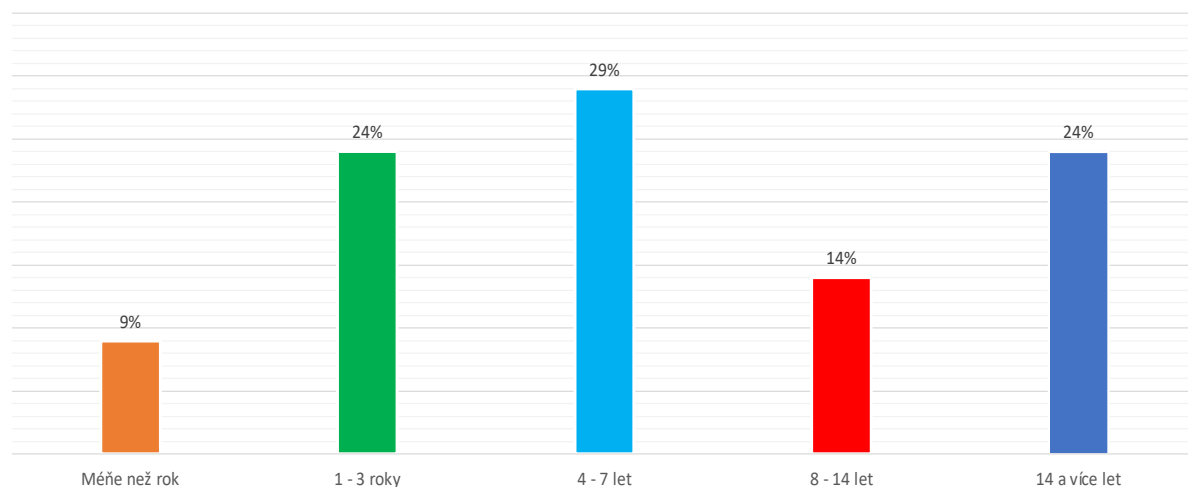


**Graf č. 2**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Dále jsem se dotázala respondentek na původ jejich rodiny a získala jsem zajímavý obraz kulturní diverzity ve vzorku. Nejvíce zastoupeným původem je Rusko s 22%, což odráží významnou přítomnost ruské kultury. Následuje Ukrajina s 19%, což ukazuje na další výraznou etnickou skupinu. S 14% zastoupením následuje Vietnam, to přispívá k multikulturnímu kontextu mého průzkumu. Bělorusko, Uzbekistán, Velká Británie, Srbsko, Kazachstán a Bulharsko tvoří zbylých 35% odpovědí a ukazují na různé původy v ostatních etnických skupinách.

### Jak dlouho žijete v České Republice?



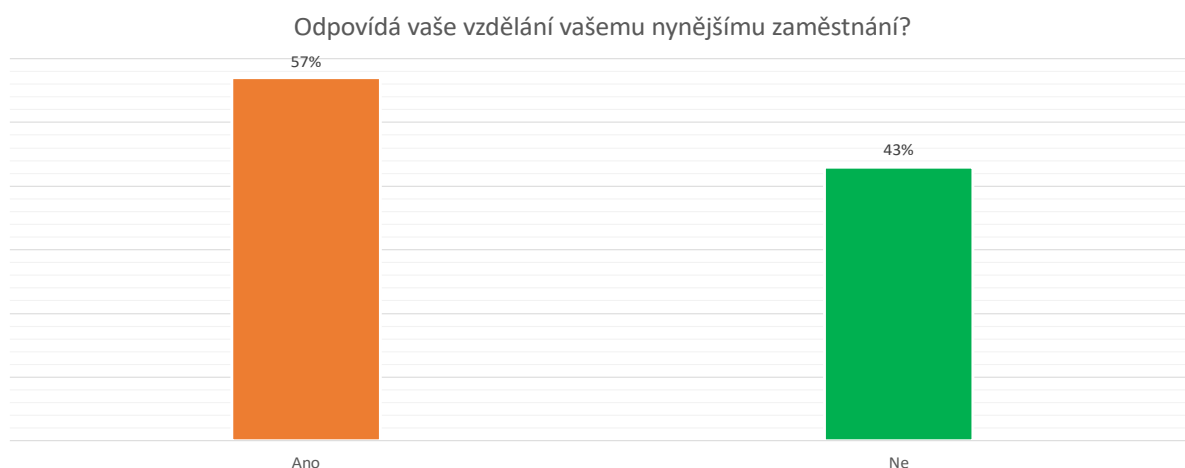
**Graf č. 3**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Dotázala jsem se respondentek na délku jejich pobytu v České republice, abych získala přehled o zkušenostech s dlouhodobým životem v této zemi. Výsledky ukazují na pestrost délky pobytu. Zhruba 9% respondentek uvedlo, že žije v ČR méně než rok, což značí čerstvou přítomnost nově příchozích. Skupina s pobytem od 1 do 3 let tvoří 24%, což odráží středně krátkodobý pobyt. Dále 29% respondentek uvedlo, že v České republice žijí od 4 do 7 let, což zahrnuje poměrně stabilní skupinu s delším pobytem. Skupiny s délkou pobytu od 8 do 14 let a 14 a více let tvoří 38%, což ukazuje na významnou část respondentek s dlouhodobým závazkem v této zemi. Tato data poskytují ucelený pohled na rozložení délky pobytu.

Ptala jsem se respondentek i na jejich původní povolání a studijní zaměření, abych získala obraz pracovního a vzdělávacího pozadí. Z výsledků vyplývá, že jen jedna respondentka momentálně nemá žádné povolání ani vysokoškolské vzdělání a studuje bakalářský obor na Univerzitě Karlově. Jiná se pak věnuje výzkumu v oblasti východoevropských studií a slovanské literatury na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

Další respondentky mají různorodá povolání a studijní zaměření, včetně veterinární lékařky, software engineer, překladatelky, právničky, lékárnice, stavební inženýrky, studentky mezinárodních vztahů, programátorky, novinářky, analytičky v oblasti IT, manažerky v oblasti inovací, hudební umělkyně v oboru klavír, a mnoho dalších.



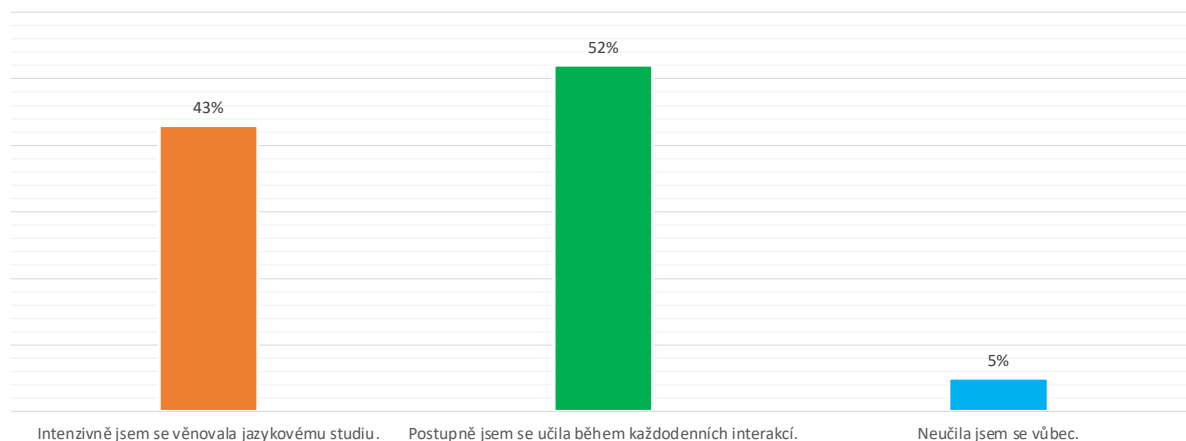
**Graf č. 4**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Na to navazuje má další otázka, kde jsem se ptala, zda se jejich dosažené vzdělání shoduje s jejich současným zaměstnáním. Získané výsledky ukazují na variabilitu odpovědí. Zhruba 57% respondentek uvádí, že jejich vzdělání odpovídá jejich nynější práci. To naznačuje, že pro většinu z nich bylo studium přímým krokem směrem k jejich současné profesní dráze. Naopak 43% respondentek sdělilo, že jejich současné zaměstnání není přímo spojeno s dosaženým vzděláním. Je možné, že si zvolily pracovní příležitost v oboru, který je v České republice aktuálně poptávaný, nebo že využívají svých dovedností a mezinárodních zkušeností k práci v novém prostředí. Tato situace také může být ovlivněna migračními faktory, jako jsou rodinné, ekonomické nebo osobní důvody.

V rámci otázky ohledně toho, co respondentkám v České republice nejvíce chybí, se objevila různorodá spektra odpovědí. Pro některé z nich, až 43%, představuje největší absenci rodinnou přítomnost. Zhruba 12% respondentek zmiňuje spolupatříčnost a vzájemnou pomoc mezi známými, což vnímají jako nedostatek v novém prostředí. Ostatní vyjádřily různé aspekty toho, co jim chybí, včetně konkrétních potravin, japonských termálních pramenů, pestrosti produktů, a také možnosti jednoduchého placení daní pro freelancery, což je v porovnání s jejich zkušenostmi v Rusku vnímáno jako složitější v České republice. Několik respondentek zmínilo také nostalgie po kamarádech a i specifickém jídle. V některých případech se objevila i kritika v oblasti mezilidských vztahů a byrokracie, kterou vnímají jako obtížnou nebo zastaralou v České republice. V průzkumu také uvedlo 24 % žen, že jim v České republice nic nechybí, Tato odpověď může naznačovat, že respondentky mají uspokojivé životní podmínky a není pro ně aktuálně nic, co by považovaly za absenci. Je zajímavé sledovat, jak jednotlivé respondentky vnímají svůj život v cizí zemi a co považují za klíčové pro svůj osobní blahobyt.

Jakým způsobem se Vám podařilo zdokonalit svou češtinu?



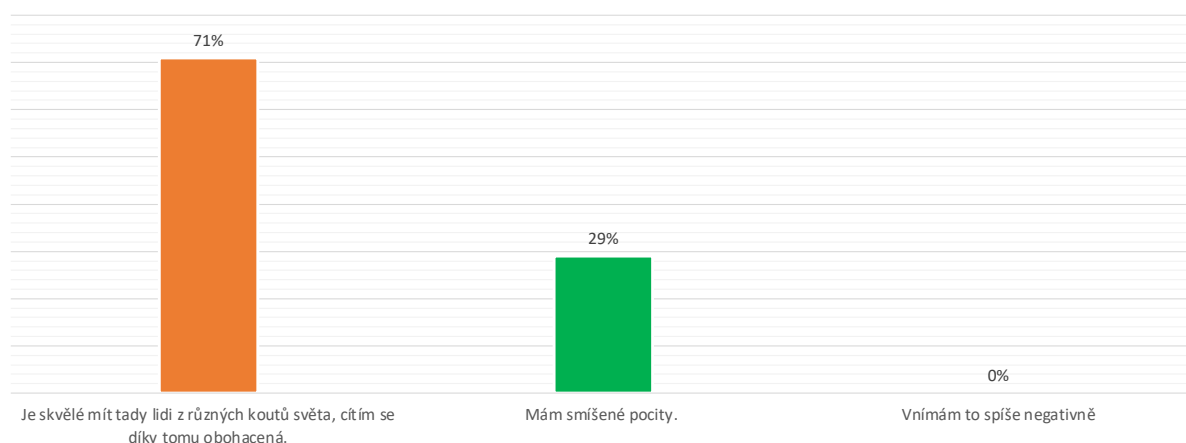
**Graf č. 5**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

V otázce týkající se zdokonalení češtiny se ukázala pestrá škála přístupů mezi respondentkami. Z celkového počtu odpovědí 52% žen sdílelo, že se češtinu postupně učily během každodenních interakcí. Tento organický přístup k jazykovému zlepšování naznačuje, že získávaly dovednosti v průběhu času prostřednictvím běžných situací.

Na druhé straně 43% respondentek preferovalo intenzivní jazykové studium jako způsob, jak zdokonalit svou češtinu. Tento přístup indikuje systematický a hlubší pohled na učení jazyka. Pouze jedna žena uvedla, že češtinu se neučila vůbec.

Jak moc si všímáte různorodosti kultur v České republice?



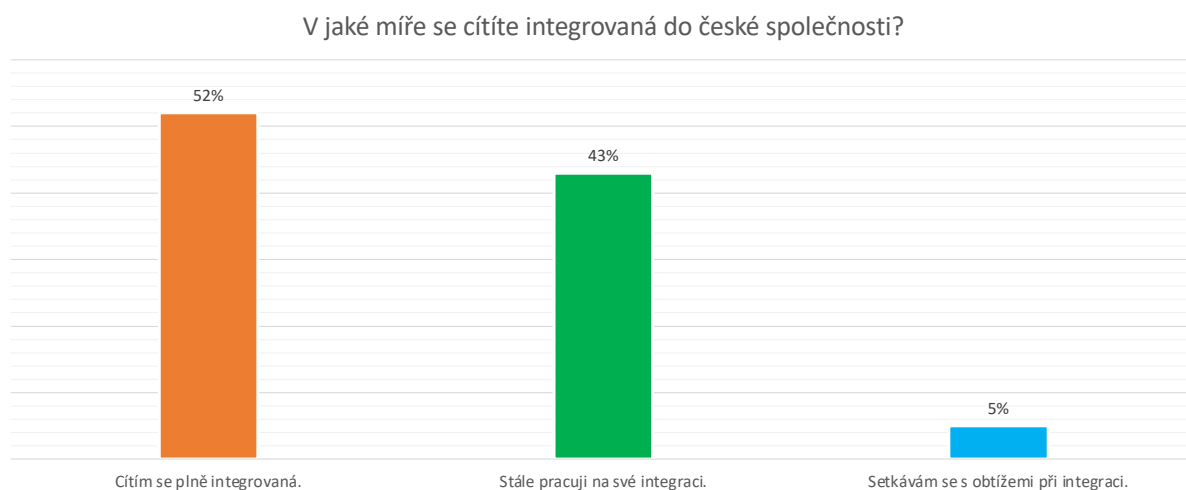
**Graf č. 6**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Otázka týkající se vnímání různorodosti kultur v České republice odhalila pozoruhodné názory respondentek. Z představených dat vyplývá, že 71% žen pozitivně hodnotí přítomnost různorodosti kultur. Považují tuto pestrost za obohacující a vnímají ji jako pozitivní aspekt života v České republice.

Naopak 29% respondentek vyjádřilo smíšené pocity k naší kultuře. Tato odpověď může naznačovat, že ačkoliv některé aspekty různorodosti jsou vnímány pozitivně, mohou existovat i komplexní nebo ambivalentní reakce na určité aspekty této kulturní pestrosti.

Nikdo z respondentek v tomto vzorku nevyjádřil negativní vnímání různorodosti kultur v České republice. To ukazuje, že ve sledované skupině nebylo zaznamenáno zjevné negativní vnímání kulturní různorodosti.



**Graf č. 7**

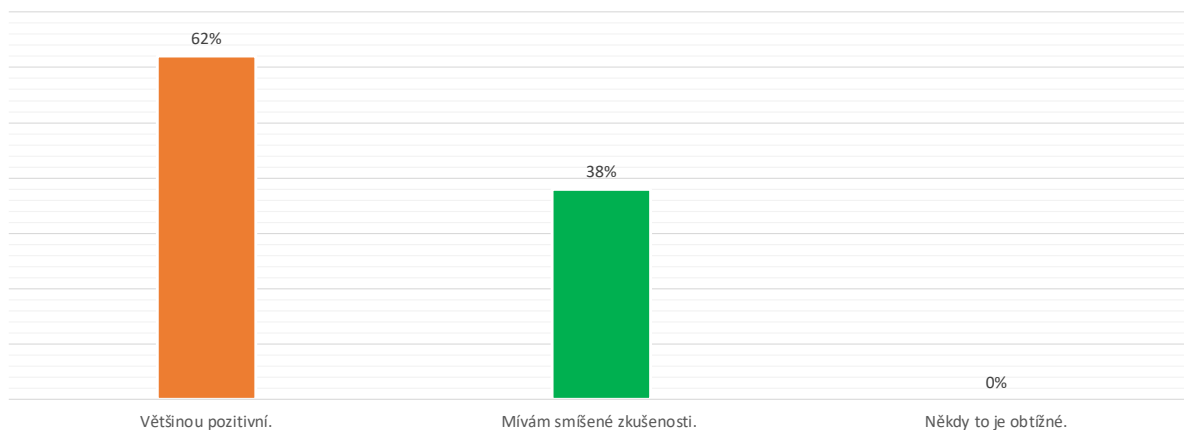
*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Když se podíváme na odpovědi na otázku týkající se míry integrace do české společnosti, odhalují se různá stanoviska. Z více než poloviny, konkrétně z 52% odpovědí, vyplývá, že stále aktivně pracují na své integraci. To ukazuje, že tyto ženy pocítují potřebu nebo touhu zlepšit své sociální spojení.

Naopak 43% respondentek se již cítí plně integrované, což značí pozitivní zkušenosti s začleňováním do české společnosti a považují se za součást místního prostředí.

Existuje také menší skupina, konkrétně 5% , která vyjádřila, že se setkává s obtížemi při integraci. Tato zkušenost ukazuje, že ačkoliv většina respondentek má pozitivní zážitky z integrace, některé mohou čelit výzvam nebo překážkám při začleňování do nového sociálního prostředí.

Máte nějaké pozitivní nebo negativní zkušenosti s tím, jak Vás česká společnost přijímá?



**Graf č. 8**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Když se podíváme na odpovědi respondentek na otázku ohledně zkušeností s přijímáním českou společností, odhalují se různé nuance ve vnímání sociální interakce.

Z představených dat vyplývá, že pro 62% žen převažují pozitivní zkušenosti s tím, jak jsou přijímány českou společností. Tato skupina respondentek sdílí přátelské a inkluzivní interakce, které prožívají v běžném životě.

Naopak 38% žen má smíšené zkušenosti. To znamená, že jejich interakce s českou společností mohou být zároveň pozitivní i komplikované, přičemž některé situace mohou být snazší a příjemnější než jiné.

Dále jsem respondentky vyzvala, pokud budou chtít, ať se s negativními zkušenostmi podělí.

Jedna žena popisuje situace, kdy zažívá mikroagrese a pasivní rasismus, kdy lidé vyjadřují negativní názory na ukrajinské dělníky, uprchlíky nebo obecně Ukrajince. Tato žena zdůrazňuje nedostatečné povědomí ve společnosti o mikroagresích a pasivním rasismu. „Většinou zažívám situace typu "nejsm rasista, ale...", kdy někdo začne přede mnou nadávat na ukrajinské dělníky/uprchlíky/Ukrajince obecně, já dotyčného zastavím a jako odpověď dostanu komentář "Tebe tam ale neřadím, ty umíš česky/máš práci/cokoli dalšího". Myslím, že máme ve společnosti pořád problém s pochopením pojmů mikroagrese, pasivní rasismus apod., neuvědomujeme si, že rasismus není jenom segregace nebo nevolnictví, ale i tyhle na první pohled nevinné komentáře.“

Další respondentka sdílí zkušenosti, kdy někteří lidé nebyli příliš vstřícní, když nerozuměla, což může odrážet obtíže spojené s jazykovou bariérou a nepochopením.

Jiná žena zmiňuje narážky na svou rasu, což může svědčit o prožívání rasové diskriminace v běžném životě.

Další respondentka uvádí, že měla negativní zkušenosti zejména během studia, kde jí někteří profesori přisuzovali nižší inteligenci ve srovnání s českými studenty.

Existuje také složitější situace spojená s otázkou azylu a politickými rozhodnutími, která respondentku štve a vnímá je jako populistická vzhledem k její národnosti.

Jiná žena zaznamenala frustrující zážitky v nemocnici, kdy i přes snahu mluvit česky byla konfrontována s nechápavostí a odmítáním.

*„Jsem v Česku více než 2 roky, ale o trvalý pobyt mám právo požádat jenom v listopadu 2027. Vláda často si dovoluje dělat populistické věci vzhledem k mé národnosti a zároveň nakupovat u Ruska plyn, elektřinu, kovy. Mému manželovi zamítli žádost o azyl, protože prý má jít bojovat proti Ukrajině, je to “občanská povinnost”. Zároveň Česko vyhláší Rusko teroristickým státem. To mě velice štve.“*

Některé ženy též sdílely předsudky spojené s jejich národností, byrokratické obtíže a stereotypy. Celkově odpovědi ukazují na výzvy, kterým některé ženy čelí při interakci s českou společností, a zdůrazňují potřebu zlepšení povědomí o různorodosti a respektu vůči různým kulturám.

Respondentky vyjadřují různé pocity ohledně svého vnímání jako "cizinek" v České republice. Několik z nich zdůrazňuje, že se administrativně cítí jako cizinky, zejména v souvislosti s úřady a byrokratickými procesy. Tato zkušenost může být spojena s omezeným přístupem k některým výhodám, které mají čeští občané.

*„Strávila jsem hodně času a naučila se česky, takže už si skoro nepřipadám jako cizinka. Ale na poště ano. Paní na poště mají vždycky špatnou náladu a pošta v Česku je úplně jiná...“*

Na druhou stranu některé ženy uvádějí, že se i přes tyto administrativní obtíže většinou cítí jako cizinky, ale považují to za normální a akceptovatelné. Zdůrazňují své úsilí přizpůsobit se a integrovat do místního prostředí. Mnohé z nich zdůrazňují, že strávily v České republice dost času a naučily se česky, což jim pomohlo cítit se více zapojené.

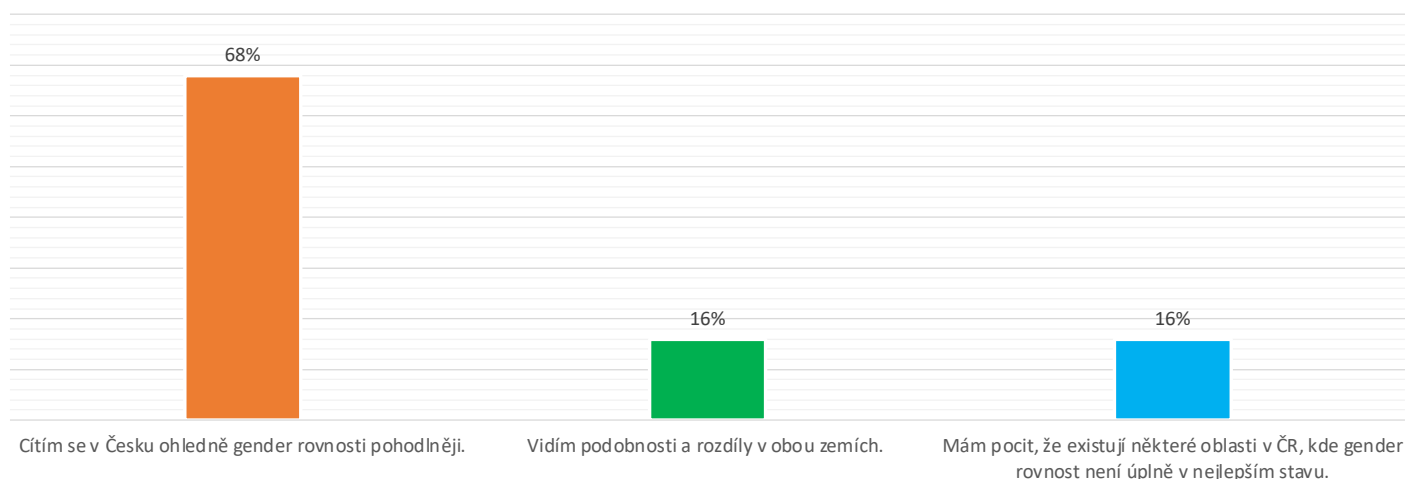
*„Furt, když nerozumím některým legracím, když neznám písně, které zpívají Češi. Ale s tím počítám, že vždy budu cizí pro Češi.“*

Jedna z respondentek popisuje, že se cítí jako cizinka především v běžném životě, kde se potýká s jazykovými a kulturními rozdíly. Nicméně zdůrazňuje svou snahu o integraci a přizpůsobení se novému prostředí.

*„Ano, protože jsem cizinka v cizí zemi. Líbí se mi tady, mám rada českou kulturu a historii. Mám rada lidi, kteří tady jsou. Ale nejsem česká a nechci ji být. Chci se zůstat sama sebou.“*



### Jaký je Váš pohled na gender rovnost v České republice ve srovnání s Vaší domovskou zemí?



**Graf č. 9**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Respondentky poskytly různorodé pohledy na genderovou rovnost v České republice ve srovnání se svou domovskou zemí. Většina žen (68%) vyjádřila názor, že se v Česku cítí ohledně genderové rovnosti pohodlněji než ve své původní zemi. To ukazuje, že vnímají české prostředí jako přátelštější a více nakloněné rovnosti mezi pohlavími.

Menší část respondentek (16%) však upozornila na to, že i přes celkově pozitivní atmosféru v České republice stále existují oblasti, kde genderová rovnost není úplně optimální. Tyto ženy mohou identifikovat specifické situace nebo oblasti, kde jsou stále patrné určité nerovnosti mezi pohlavími.

Dalších 16% respondentek se vyjádřilo tak, že vidí podobnosti a rozdíly mezi oběma zeměmi v otázce genderové rovnosti. Tato skupina může vnímat kombinaci pozitivních prvků, které jsou v České republice považovány za přínosné pro rovnost, ale zároveň může být obeznámena s existujícími výzvami nebo odlišnostmi v daném kontextu. Celkově lze konstatovat, že pohledy na genderovou rovnost se mezi respondenty liší a odrážejí subjektivní zkušenosti jednotlivých žen.



**Graf č. 10**

*Zdroj: Vlastní zpracování.*

Poslední otázka v průzkumu byla o možnosti žádosti o české občanství. Když byly respondentky dotázány na tuto možnost, odpovědi se rozdělily do tří kategorií. Z odpovědí respondentek vyplývá, že 29% z nich projevuje zájem o získání českého občanství. Naopak 38% respondentek uvedlo, že aktuálně nemají zájem o české občanství. Zbývajících 33% žen odpovědělo, že mají jiný postoj k této otázce, což může zahrnovat různorodost názorů, situací nebo plánů v této oblasti.

Respondentky poskytly různorodé odpovědi na otázky v průzkumu. V prvních otázkách, zaměřených na věkovou skupinu a původ, se ukázalo, že většina zúčastněných žen spadá do věkového rozmezí 26-40 let a pochází z různých zemí s nejčastějším původem z Ruska.

Další část dotazníku se zaměřila na délku pobytu v České republice. Výsledky ukazují, že většina žen žije v ČR více než 4 roky, také s významným zastoupením kategorie 14 let a více.

Odpovědi na otázky týkající se povolání a vzdělání odhalily rozmanitost kariérních a vzdělanostních pozadí respondentek. Mezi odpověďmi byly například profese jako programátorka, novinářka, právnička, farmaceutka a i studentky různých oborů.

Další část otázek se soustředila na genderovou rovnost v České republice ve srovnání s domovskými zeměmi respondentek. Z výsledků vyplývá, že většina žen se v Česku cítí ohledně genderové rovnosti pohodlněji. Poslední otázka se týkala možnosti žádosti o české občanství. Z odpovědí vyplynulo, že zhruba třetina žen projevuje zájem o získání českého občanství, zatímco jiné mají odlišné postoje nebo aktuálně nemají o občanství zájem.

Během výzkumu jsem objevila několik překvapivých aspektů, které obohatily mé poznatky a přispěly k hlubšímu porozumění problematice integrace migrantek v České republice. Odpovědi respondentek odhalily rozmanitost názorů na integraci. Zatímco některé ženy vnímaly Českou

republiku jako přívětivé prostředí, jiné se potýkaly s obtížemi a narážkami, což poukazuje na individuální povahy integrace.

Výrazným prvkem byl vliv individuálních zkušeností na postoj k integraci. Příběhy úspěchů i neúspěchů poskytly pohled na osobní peripetie v rámci procesu začleňování, což zdůraznilo, že každá žena prochází unikátním integračním procesem.

Odpovědi také odhalily odvážné názory na genderovou rovnost v české společnosti. Některé ženy vyjádřily pozitivní postoj k genderové rovnosti, zatímco jiné poukázaly na oblasti, kde stále existují problémy. Tato témata přinesla nový rozměr do mého pohledu na integraci a genderové vztahy v kontextu České republiky.

Celkově vzato, výzkumná část mé práce přinesla nejen odpovědi na konkrétní otázky, ale také otevřela prostor pro širší diskuzi a reflexi nad tématem.

#### OVĚŘENÍ HYPOTÉZ

č. 1 „Pro mladší respondentky ve věku 18–21 je obtížnější integrovat do české společnosti.“

Na základě průzkumu **vyvracím** tuto hypotézu. Data ukazují, že pro mladší respondentky ve věku 18-21 let není obtížnější integrovat se do české společnosti. Naopak, výsledky naznačují, že mladé ženy v tomto věku mají podobné možnosti integrovat se do společnosti než jiné věkové skupiny. Tento výsledek poukazuje na to, že mladé ženy jsou schopny efektivně se zapojovat do různých sociálních aktivit a procesů integrace.

č. 2 „Respondentky s původem ze slovanského (Rusko, Ukrajina) prostředí by mohly vykazovat pozitivnější vnímání kulturní diverzity v České republice, neboť jsou zvyklé na multikulturní prostředí díky svému původnímu původu než respondentky s původem z jiných kultur by mohli mít odlišné pohledy na českou kulturu.“

Hypotézu **verifikuji**, průzkum podporuje tento předpoklad, protože respondentky s původem ze slovanských zemí (Rusko, Ukrajina) tvoří významnou část vzorku a mohou mít pozitivnější vnímání kulturní diverzity v České republice.

č. 3 „Respondentky, jejichž současné zaměstnání odpovídá dosaženému vzdělání, mají vyšší míru spokojenosti s integračním procesem a vnímáním vlastního postavení v české společnosti než respondentky, jejichž zaměstnání není přímo spojeno s vzděláním.“

Hypotézu **verifikuji**, průzkum podporuje tento předpoklad, protože respondentky s původem ze slovanských zemí (Rusko, Ukrajina) tvoří významnou část vzorku a mohou mít pozitivnější vnímání kulturní diverzity v České republice.

č. 4 „Respondentky, které se intenzivně učily český jazyk, vykazují pozitivnější vnímání kulturní diverzity a integrace.“

Hypotézu **verifikuji**, výzkum naznačuje, že ženy, které se intenzivně učily český jazyk, mohou mít pozitivnější vnímání kulturní diverzity a integrace.

č. 5 „Čím delší dobu žijí respondentky v České republice, tím více se cítí integrované do české společnosti.“

Na základě průzkumu, tuto hypotézu **verifikuji**. Z výzkumu vyplývá, že čím déle respondentky žijí v České republice, tím více se cítí integrované do české společnosti. Tento závěr je podpořen informací o rozložení délky pobytu v České republice.

č. 6 „Respondentky, které preferují intenzivní jazykové studium, mají vyšší pravděpodobnost rychlého zlepšení svých jazykových dovedností než ty, které se učí převážně prostřednictvím každodenních interakcí.“

Výzkum naznačuje, že respondentky, které preferují intenzivní jazykové studium, mohou mít vyšší pravděpodobnost rychlého zlepšení svých jazykových dovedností, proto tuto hypotézu **verifikuji**. Tento závěr je podpořen informací o různých přístupech k učení češtiny a pozitivním vnímání kulturní diverzity a integrace.

## 8. Diskuze

Cílem této studie bylo zkoumat integraci migrantek v České republice a porozumět jejich individuálním zkušenostem a postojům k tématům jako věk, původ, délka pobytu, povolání, vzdělání, genderová rovnost a zájem o české občanství.

Většina migrantek ve výzkumu skutečně spadala do věkového rozmezí 26-40 let a měla různorodý původ, přičemž dominantní byl původ z Ruska. Většina z nich žila v ČR déle než 4 roky, s významným zastoupením dlouhodobých rezidentek. Jejich povolání a vzdělání byly různorodé. Většina migrantek se cítila v Česku pohodlněji ohledně genderové rovnosti a zhruba třetina projevila zájem o získání českého občanství.

Individuální zkušenosti migrantek měly výrazný vliv na jejich postoj k integraci. Některé prožívaly příznivou integraci, zatímco jiné se potýkaly s obtížemi. Výsledky též ukázaly odvážné názory na genderovou rovnost v české společnosti.

Mezi limity výzkumu patří možná zkreslení v důsledku omezeného vzorku a subjektivního hodnocení respondentek.

Studie přispěla k většímu porozumění integrace migrantek v České republice a poskytla mi užitečné informace pro opatření zaměřených na podporu integrace a genderové rovnosti. Dále otvírá prostor pro další diskusi a výzkum v této oblasti.

Při zpracování této bakalářské práce jsem se opírala o široké spektrum literatury týkající se multikulturalismu, integrace a genderových studií.

Mezi autory, se kterými souhlasím, patří například Bhikhu Parekh a jeho pohled na multikulturalismus jako na dynamický proces vzájemného obohacování a respektu mezi kulturami. Tento koncept byl klíčový při analýze interakcí mezi cizinkami a českou společností. Souhlasím také s názory Williama Kymlicky, který zdůrazňuje důležitost inkluzivních politik pro úspěšnou integraci migrantů.

Naopak, nesouhlasím s autory, kteří tvrdí, že multikulturalismus vede k rozdělování společnosti a oslabení národní identity. Z mého výzkumu vyplývá, že správně podporovaný multikulturalismus může vést k posílení sociální soudržnosti a obohacení společnosti.

Charles Taylor v knize "Multikulturalismus: zkoumání politiky uznání" (2001) zdůrazňuje význam uznání a respektu k odlišným kulturám jako základu pro inkluzivní společnost. Tento koncept je významný pro pochopení, jak mohou být cizinky v České republice přijímány a integrovány.

Velmi důležitou roli v mé práci hrála kniha Susan Moller Okin "Is Multiculturalism Bad for Women?" (1999), která se zabývá konfliktem mezi multikulturalismem a právy žen. Okin argumentuje, že některé kulturní praktiky mohou být v rozporu s rovností pohlaví, což je klíčový aspekt při analýze zkušeností cizinek v českém kontextu. Tato kniha mě vedla k hlubšímu zkoumání, jak multikulturalismus ovlivňuje ženy a jak mohou být jejich práva chráněna v multikulturní společnosti.

Důležitou roli v mé analýze hrála také kniha A. Simpsona "Language and Society: An Introduction" (2019), která poskytuje komplexní přehled o vztahu mezi jazykem a společností. Simpson zdůrazňuje, jak jazyk ovlivňuje sociální interakce a identitu jednotlivců. Tento pohled je klíčový pro pochopení, jak jazyková integrace ovlivňuje životy cizinek – nejen - v České republice a jak se jejich jazykové schopnosti promítají do jejich sociálního začlenění a vnímání kulturní diverzity.

Pro porozumění specifickým českému kontextu byla velmi užitečná kniha Tatjany Šiškové "Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století" (2001), která poskytuje detailní pohled na situaci menšin a migrantů v České republice. Šišková analyzuje historické, sociální a politické aspekty migrace a jejich dopad na současnou českou společnost.

Publikace L. Rooije "Muslims, Minorities, and the Media: Discourses on Islam in the West" (2023) se zaměřuje na mediální reprezentaci menšin a její vliv na veřejné mínění. Tento zdroj mi poskytl cenný pohled na to, jak média ovlivňují percepci cizinců a multikulturalismu v české společnosti, což je důležitý aspekt mé analýzy.

O tématu a situaci

Multikulturalismus v České republice je relativně novým fenoménem, zvláště ve srovnání se západními zeměmi. Zatímco státy jako Spojené státy americké, Kanada nebo Velká Británie mají dlouhou historii kulturní rozmanitosti a politiky multikulturalismu, Česká republika se teprve v posledních desetiletích začala výrazněji setkávat s tímto jevem. Tento rozdíl lze

vysvětlit historickými a politickými faktory, které ovlivnily migrační toky a kulturní vývoj jednotlivých zemí.

V minulosti byla Česká republika kulturně homogennější, což se změnilo s nárůstem migrace po roce 1989, kdy došlo k pádu komunismu a otevření hranic. Tento přelomový moment umožnil větší mobilitu a příliv cizinců do země, což vedlo k postupnému nárůstu kulturní diverzity. Migrace do České republiky se zintenzivnila zejména po vstupu do Evropské unie v roce 2004, což usnadnilo přesuny obyvatelstva mezi členskými státy.

V současnosti čelí Česká republika výzvám spojeným s integrací cizinců, což je důležité téma vzhledem k globalizaci a rostoucí kulturní diverzitě. Jednou z klíčových výzev je zajištění, aby se cizinci cítili přijati a integrovaní do české společnosti, zatímco se zachovává respekt k jejich kulturní identitě. To vyžaduje efektivní politiku integrace, která zahrnuje nejen jazykové kurzy a zaměstnání, ale také podporu v oblastech vzdělávání, bydlení a zdravotní péče.

Vzhledem k pokračujícímu globálnímu oteplování a s ním spojeným změnám klimatu se očekává, že v budoucnu dojde k dalším migračním vlnám, zejména z afrických zemí, které budou čelit největším dopadům těchto změn. České republice se proto nabízí příležitost připravit se na tyto budoucí výzvy tím, že bude rozvíjet a posilovat své integrační politiky a mechanismy. Připravit se na budoucnost znamená nejen zlepšovat aktuální integrační postupy, ale také vytvářet dlouhodobé strategie, které umožní úspěšnou adaptaci a začlenění nově příchozích do české společnosti. To zahrnuje například investice do jazykových vzdělávacích programů, podporu inkluzivního vzdělávacího systému, posílení spolupráce mezi státními institucemi a neziskovými organizacemi a zajištění rovného přístupu k zaměstnání, zdravotní péči a bydlení. Integrace cizinců a příprava na budoucí migrační výzvy není pouze otázkou politiky, ale i otázkou společenského uvědomění a ochoty přijímat kulturní diverzitu jako hodnotu, která může obohatit a posílit celou společnost.

Historicky byla Česká republika součástí mnohonárodnostních říší, jako byla Rakousko-Uherská monarchie, což znamená, že na jejím území vždy žilo mnoho národnostních menšin. Avšak po druhé světové válce a následné komunistické éře došlo k výraznému snížení etnické a kulturní rozmanitosti v důsledku politických represí a nuceného vysídlení některých etnických skupin.

Cizinci přicházející do České republiky přinášejí s sebou různé kulturní hodnoty a zvyklosti, což může obohatit českou společnost, ale zároveň vyvolávat napětí a nepochopení. V tomto

kontextu je důležité podporovat mezikulturní dialog a vytvářet příležitosti pro vzájemné poznávání a porozumění mezi různými skupinami obyvatelstva.

#### Medializace tématu

V českých médiích je multikulturalismus často prezentován negativně, což ovlivňuje veřejné mínění a politiku. Mnohdy se zaměřují na problémy spojené s migrací, což vytváří významný strach a nedůvěru vůči cizincům. To ztěžuje proces integrace a přijetí kulturní rozmanitosti. Z mého výzkumu však vyplývá, že cizinky přinášejí do české společnosti mnoho pozitivního, a je důležité, aby média tento pohled také reflektovala.

#### Co mi bakalářská práce dala

Zpracování tohoto tématu mě obohatilo o hlubší porozumění multikulturalismu a jeho dopadu na životy cizinek v České republice. Naučila jsem se analyzovat komplexní sociální jevy a uvědomila si význam kulturní diverzity pro společenský rozvoj. Pozitivní bylo zjištění, že mnoho cizinek se cítí integrovaných a pozitivně vnímá českou společnost. Negativní aspekty zahrnovaly výzvy spojené s jazykovou bariérou a nedostatkem podpory pro cizinky.

Souhlasím s odborníky, kteří zdůrazňují význam inkluzivní politiky a podpory pro úspěšnou integraci cizinců. Zároveň se stavím proti názoru části veřejnosti, která vidí multikulturalismus jako hrozbu. Z mých zkušeností a výzkumu vyplývá, že cizinky mohou přinášet nové perspektivy a hodnoty, které obohacují českou společnost.

Myslím si, že multikulturalismus je nevyhnutelný proces a že se s tím musíme smířit. Integrace a přijímání cizinců není jen otázkou tolerance, ale také příležitostí pro obohacení a rozvoj naší společnosti. Ačkoli se Česká republika stále potýká s některými výzvami v oblasti integrace, domnívám se, že na tom nejsme tak špatně. Důležité je pokračovat ve vytváření inkluzivního prostředí a podpůrných struktur, které umožní všem obyvatelům, bez ohledu na jejich původ, plně se zapojit do života v naší zemi.

#### Vlastní postřehy a polemizování

Z mé praxe s cizinkami vyplývá, že klíčovým faktorem úspěšné integrace je znalost jazyka a přístup ke vzdělání a zaměstnání. Cizinky, které se aktivně učí česky a pracují v oborech odpovídajících jejich vzdělání, vykazují vyšší míru spokojenosti a integrace. Tento postřeh podporuje důležitost investic do jazykových kurzů a podpory pro cizinky při hledání zaměstnání.



## Hlavní výsledky práce

Hlavním překvapením mého výzkumu bylo zjištění, že mladší respondentky nemají výrazně horší možnosti integrace než starší. Naopak, jsou schopny efektivně se zapojovat do společnosti. Zajímavé bylo také zjištění, že cizinky ze slovanských zemí mají pozitivnější vnímání kulturní diverzity, což naznačuje význam kulturního původu pro proces integrace.

Celkově lze konstatovat, že multikulturalismus v České republice je komplexní a dynamický proces, který vyžaduje podporu a porozumění od všech členů společnosti. Doufám, že moje práce přispěje k lepšímu pochopení této problematiky a inspiruje další výzkum a politická opatření na podporu kulturní rozmanitosti a integrace.

## Závěr

Na začátku mé práce jsem se rozhodla zaměřit se na zkušenosti cizinek, které jsou nedílnou součástí naší neustále rozvíjející se společnosti.

Můj cíl v této bakalářské práci bylo zjistit a pokusit se vysvětlit, jak se multikulturalismus projevuje v České republice z perspektivy cizinek žijících v této zemi. Práce se zabývala analýzou různých aspektů multikulturalismu v českém kontextu, přičemž se zaměřila na perspektivu žen jako klíčových aktérů v procesu kulturní integrace.

Analyzovala jsem jak se multikulturalismus projevuje v každodenním životě, komunitních vztazích a vztahu mezi různými kulturami a společnostmi.

V závěru této bakalářské práce lze konstatovat, že studium multikulturalismu a zkušeností cizinek žijících v České republice je nesmírně důležité pro pochopení dynamiky současné společnosti. Zjištění naznačují, že multikulturalismus není pouze otázkou soužití různých kultur, ale také o vzájemném respektu, porozumění a přijetí. Zároveň je třeba si uvědomit, že multikulturalismus může přinášet jak výzvy, tak i příležitosti. Zatímco bohatství kulturní rozmanitosti může posilovat společnost, není možné opomíjet otázky týkající se identity, jazykové integrace a sociálního začleňování.

Výsledky práce naznačují potřebu dalšího zkoumání této problematiky a navrhuji možná opatření pro podporu integrace a rovných příležitostí pro cizinky v České republice. Je velmi důležité, aby politické, sociální a kulturní aktéři spolupracovali na vytváření prostředí, které bude podporovat inkluzi a diverzitu.

Přestože každá cizinka má svůj vlastní jedinečný příběh a zkušenost, sdílí mnoho podobných výzev a radostí spojených s adaptací na nové prostředí. Je důležité poskytnout jim prostor pro vyjádření a zapojení do rozhodovacích procesů týkajících se jejich života a budoucnosti v České republice.

Celkově lze konstatovat, že multikulturalismus představuje neoddelitelnou součást současné společnosti a jeho zkoumání je klíčové pro vytváření inkluzivní a respektující společnosti. Doufám, že tato práce přispěje k rozšíření diskuse o této problematice a poskytne podněty pro další výzkum a politická opatření směřující k podpoře kulturní rozmanitosti a integrace v České republice.

## Seznam použité literatury

1. CENOZ, J.; et al. *The Minority Language as a Second Language: Challenges and Achievements*, 1st ed.; Routledge, 2023.
2. CONNERS, B. M.; et al. *Multiculturalism and Diversity in Applied Behavior Analysis: Bridging Theory and Application*, 1st ed.; Routledge, 2020.
3. DENCH, G. *Minorities in the Open Society: Prisoners of Ambivalence*, 1st ed.; Routledge, 2022.
4. KAPPL, Miroslav. *Problematika menšin*. Hradec Králové: UHK ÚSP, 2013.
5. KOHL, K.; et al. *Driving Justice, Equity, Diversity, and Inclusion*, 1st ed.; Auerbach Publications, 2022.
6. KUKATHAS, Chandran. "Nationalism and Multiculturalism." In: Gaus, Gerald F. & Kukathas, Chandran. *Handbook of Political Theory*. SAGE Publications, 2004.
7. MOLLER Okin, S.; Cohen, J.; Howard, M.; et al. *Is Multiculturalism Bad for Women?* Princeton University Press, 1999.
8. MOREE, D.; Varianty (kol.). *Než začneme s multikulturní výchovou. Od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. Praha: Člověk v tísni, o.p.s., 2008. Kap. Teoretická východiska multikulturní výchovy. ISBN 978-80-86961-61-3.
9. PATOČKOVÁ D. *Společnost a interkulturalita*. In sborník příspěvků *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha, 1998.
10. PAREKH, B. *Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory*. Harvard University Press, 2000.
11. PHILLIPS, A. *Multiculturalism without Culture*. Princeton University Press, 2007.
12. PREISSOVÁ KREJČÍ, A. *Multikulturalismus - ztracené paradigma: Ch*, 1st ed.; Univerzita Palackého v Olomouci, 2014.
13. ROOIJ, L. *Muslims, Minorities, and the Media: Discourses on Islam in the West*, 1st ed.; Routledge, 2023.
14. SCHEU, Harald Christian a Ednan ASLAN. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011. ISBN 978-80-87284-07-0.
15. SHORTEN, A. *Multiculturalism The Political Theory of Diversity Today*, 1st ed.; Polity, 2022.
16. SIMPSON, A. *Language and Society: An Introduction*, 1st ed. Oxford University Press, 2019.
17. ŠIŠKOVÁ, Tatjana (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-717- 8648-9.

18. TAYLOR, Charles. Multikulturalismus: zkoumání politiky uznání. Praha: Filosofia, 2001. Filosofie a sociální vědy. ISBN 80-700-7161-3.
19. WILLET, C., Ed. Theorizing Multiculturalism: A Guide to the Current Debate. Blackwell Publishers, 1998.

## Elektronické zdroje

1. Ali, S. „Jako cizinka se tu necítím,“ říká ukrajinská lékařka žijící v Česku. hatefree.cz [Online]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/clanky/jako-cizinka-se-tu-necitim-rika-ukrajinska-lekarka-zijici-v-cesku-2> (accessed March 28, 2022).
2. ANALÝZA K PROBLEMATICE POSTAVENÍ MIGRANTEK A MIGRANTŮ V ČESKÉ REPUBLICE. Organizace pro pomoc uprchlíkům [Online]. <https://www.opu.cz/wp-content/uploads/2016/06/Analýza-k-problematice-migrantek-a-migrantů-v-České-republice.pdf> (accessed 2016).
3. Evropský parlament, Usnesení ze dne 14. června 2012 o vymýcení praktiky mrzačení ženských pohlavních orgánů [online]. Evropský parlament, 2012-06-14 [cit. 2013-04-30]. Dostupné online.
4. EZZEDDINE, P. Reflexe genderu v procesu migrace. In Kolektiv autorů (eds.). Migrace a rozvoj: rozvojový potenciál mezinárodní migrace. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, 2011, s. 229-242. Dostupné na [http://www.iom.cz/files/Kapitola\\_11.\\_-\\_Reflexe\\_genderu\\_v\\_procesu\\_migrace.pdf](http://www.iom.cz/files/Kapitola_11._-_Reflexe_genderu_v_procesu_migrace.pdf).
5. HIRT, T. Multikulturalismus: uzavřená kapitola nebo aktuální politická vize? [online]. Dostupné z WWW: <<https://web.archive.org/web/20121222105745/http://www.multikulti.sk/dok/Multikulturalismus-uzavrena-kapitola-nebo-aktualni-politicka-vize.doc>>
6. Hoppe, H. H.; et al. Proč dnes libertariáni odmítají imigraci. Otevřené hranice? Etika a ekonomie migrace, Jan 01, 1996, p 9.
7. Houdek, L. „Smáli se mi, že jsem Arabka. Já ani nevěděla, co to je,“ říká česko-irácká umělkyně. hatefree.cz [Online]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/clanky/karima-al-mukhtarova> (accessed Sept 21, 2019).
8. Kosová, P. Češi žijící s cizinkami to budou mít těžší. Seznamzpravy.cz [Online]. Dostupné z: [https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesi-zijici-s-cizinkami-to-budou-mit-tezsi-29798?\\_zn=aWQIM0QxMTg3MDMxODQzMDg0NjI4MTI5NCU3Q3QIM0QxNzA0MjIxNTc1Ljk5OSU3Q3RIJTNEMTcwNDIyMTU3NS45OTklN0NjJTNEQURCMkV DNjFBNDhBNzIzQjg1Rjc4ODI0NUMwRjQ0Qzc%3D&\\_st=MTcwMjIyMTU3NS45OTklN0NjJTNEQURCMkV Mg%3D%3D](https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesi-zijici-s-cizinkami-to-budou-mit-tezsi-29798?_zn=aWQIM0QxMTg3MDMxODQzMDg0NjI4MTI5NCU3Q3QIM0QxNzA0MjIxNTc1Ljk5OSU3Q3RIJTNEMTcwNDIyMTU3NS45OTklN0NjJTNEQURCMkV DNjFBNDhBNzIzQjg1Rjc4ODI0NUMwRjQ0Qzc%3D&_st=MTcwMjIyMTU3NS45OTklN0NjJTNEQURCMkV Mg%3D%3D) (accessed April 07, 2017).
9. Krchová, A.; Víznerová, H.; Kutálková, P. Ženy migrantky v České republice. Uvedení do problematiky.. [Online] 2008. Dostupné z: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/prag/06181.pdf> (accessed May 01, 2008).
10. Pasz, J. Češi se na nás Ukrajince dívají jako na podřadnou pracovní sílu, říká studentka Tet'ana. hatefree.cz [Online]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/clanky/tetana-poljakova> (accessed July 14, 2020).
11. Schusterová, K.; et al. Migrantky pracující v českých domácnostech bývají často vykořisťovány. Plus.rozhlas [Online]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/migrantky-pracujici-v-ceskych-domacnostech-byvaji-casto-vykoristovany-7689477> (accessed June 16, 2014).
12. Světová zdravotnická organizace, Ženeva: , rev. únor 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné online. (anglicky)
13. Vlasáková, K. Globalizujme i sociální práva. Petra Ezzeddine o migrantkách pracujících v českých domácnostech. Novinky.cz [Online]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-globalizujme-i-socialni-prava-petra-ezzeddine-o-migrantkach-pracujicich-v-ceskych-domacnostech-40024954> (accessed Feb 21, 2017).

14. Yaromich, K. Lauren Chang on what it's like to play for Czechia's premiere football club as a woman and an expat. expats.cz [Online]. Dostupné z: <https://www.expats.cz/czech-news/article/interview-with-sparta-football-player> (accessed Sept 16, 2022).
15. Yaromich, K. OPINION: Czechia still needs to repair its human rights record. expats.cz [Online]. Dostupné z: <https://www.expats.cz/czech-news/article/what-does-czechias-election-to-unhrc-mean-for-human-rights-in-the-country> (accessed May 17, 2022).
16. Škardová, M. „Český křišťál u nás ve věnu nesmí chybět," říká Ázerbájdžánka žijící v Česku. hatefree.cz [Online]. Dostupné z: <https://www.hatefree.cz/clanky/cesky-kristal-u-nas-ve-venu-nesmi-chybet-rika-azerbajdzanka-zijici-v-cesku-2> (accessed Jan 31, 2022).
17. Český statistický úřad. <https://www.czso.cz>
18. Internetová jazyková příručka. <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=polygamie>
19. IOM CZECHIA. <https://czechia.iom.int>
20. WIKIPEDIA - Multiculturalism. <https://cs.abcdef.wiki/wiki/Multiculturalism>